

Republica Moldova
Ministerul Educației

PROIECTUL REFORMA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ÎN MOLDOVA

Cadrul Managementului de Mediu

(versiunea tradusă din engleză)

Elaborat de
Unitatea de Coordonare a Proiectului
Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Chișinău, Moldova
Actualizat la 2 octombrie 2017

Cadrul Managementului de Mediu

Pentru a aborda impactul potențial al Proiectului Reforma Învățămîntului în Moldova, a fost elaborat Cadrul Managementului de Mediu, care conține cerințele naționale și ale Băncii Mondiale privind Evaluarea Impactului asupra Mediului pentru activitățile și subproiectele care vor fi finanțate.

Acest document reflectă următoarele reguli și proceduri de mediu: îndrumări cu privire la evaluarea de mediu a subproiectelor, pregătirea Planului de management de mediu; listele de verificare de mediu pentru subproiecte; măsurile-cadru de atenuare pentru diferite activități; cerințele de monitorizare și supraveghere a implementării Planului de management de mediu etc.

Cuprins

Acronime	4
Rezumat.....	5
Introducere.....	9
1. Politicile, regulile și procedurile privind evaluarea impactului asupra mediului 12	
1.1 Cadrul național de reglementare de mediu	12
1.2 Reglementările naționale de evaluare a impactului asupra mediului	14
1.3 Procedurile de evaluare a impactului asupra mediului	15
1.4 Cadrul instituțional de management de mediu al țării	17
1.4.1 Autoritățile publice centrale	17
1.4.2 Autoritățile publice locale	18
1.5 Politicile, normativele și procedurile de evaluare de mediu ale BM	18
1.5.1 Politicile de salvagardare și relevanța lor pentru proiect	18
1.5.2 Categoriile de screening și procedurile de evaluare a mediului.....	20
1.5.3 Informarea și consultarea publică	21
1.6 Compararea cerințelor naționale și cele ale Băncii Mondiale privind Evaluarea de Mediu	22
2. Impacturi potențiale de mediu.....	24
2.1 Impacturi pozitive.....	24
2.2 Impacturi negative de mediu.....	24
3. Îndrumări de mediu	25
3.1 Scopul și conținutul îndrumărilor de mediu	25
3.2 Regulile și procedurile pentru screening-ul de mediu	25
3.2.1 Introducere	25
3.2.2 Evaluarea impactului asupra mediului pentru subproiectele din Categoria B	26
3.3 Măsurile propuse de atenuare a impactului	27
3.4 Monitorizarea de mediu	28
3.5 Publicarea și consultarea Planului de Management de Mediu	29
3.6 Includerea Planului de Management de Mediu în documentația de proiect.....	29
3.7 Examinarea și aprobarea Evaluării de Mediu a subproiectelor	30
4. Aranjamentele instituționale pentru implementarea Cadrului Managementului de Mediu.....	31
4.1 Responsabilitățile generale de implementare	31
4.2 Responsabilitățile majore ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și FISM	31
4.3 Consultantul de mediu din cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și Fondului de Investiții Sociale din Moldova	31
4.4 Companiile de construcții	32
5. Bugetul	33
6. Publicarea și consultarea Cadrului Managementului de Mediu	34
Anexe.....	35
Anexa A. Lista de verificare de mediu	35
Anexa B. Termenii de referință privind evaluarea impactului asupra mediului	36
Anexa C. Conținutul Planului de Management de Mediu.....	37
Anexa D. Lista de verificare a Planului de Management de Mediu pentru subproiectele de construcție și reconstrucție de scară mică.....	40
Anexa E. Raport cu privire la consultările privind proiectul CMM cu părțile interesate	45

Anexa F. Documentele de referință privind Politicile Operaționale (OP) și Procedurile de Bancă (BP).....	46
Anexa G. Lista școlilor de circumscripție agreeate care urmează să fie renovate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și FISM (07 iunie 2017)	

Acronime

AID	Asociația Internațională de Dezvoltare
AIP	Agenția de Implementare a Proiectului
ALSAC	Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
AT	Asistență Tehnică
BM	Banca Mondială
CIF	Corporația Internațională de Finanțare
CIM	Componenta Importantă pentru Mediu
CM	Consultant în domeniul Mediului
CMA	Concentrațiile Maximale Admisibile
CMM	Cadrul Managementului de Mediu
CPT	Cadrul de Parteneriat al Țării
DEIM	Declarația privind Evaluarea Impactului asupra Mediului
EES	Expertiza Ecologică de Stat
EIM	Evaluarea Impactului asupra Mediului
EM	Evaluarea de Mediu
FGM	Facilitatea Globală de Mediu
FIR	Facilitatea de Împărțire a Riscurilor
FISM	Fondul de Investiții Sociale din Moldova
FPE	Finanțarea Per Elev
GRM	Guvernul Republicii Moldova
ID	Indicator de Debursare
IES	Inspectoratul Ecologic de Stat
IF	Intermediar Financiar
IFP	Instituțiile Financiare Participante/Intermediari
ÎM	Îndrumările de Mediu
LC	Linia de Credit
MDL	Leul moldovenesc
MECC	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MO	Manual Operațional
MSR	Mecanismul de Soluționare a Reclamațiilor
ODP	Obiectivul de Dezvoltare a Proiectului
ONG	Organizație Non-Guvernamentală
PB	Procedurile Băncii
PMM	Planul de Management de Mediu
PO	Politica Operațională
PRIM	Proiectul Reforma Învățământului în Moldova
PISA	Program Internațional pentru Evaluarea Elevilor
RM	Republica Moldova
SUA	Statele Unite ale Americii
SPT	Strategia de Parteneriat al Țării
SIME	Sistemul Informațional de Management în Educație
TR	Termenii de Referință
UCP	Unitatea de Coordonare a Proiectului
UE	Uniunea Europeană
VLE	Valori Limită de Emisie

Rezumat

Contextul Proiectului

1. Proiectul Reforma Învățământului în Moldova (PRIM) a fost aprobat de către Consiliul Directorilor Executivi ai Băncii Mondiale în ianuarie 2013. Obiectivul de Dezvoltare a Proiectului (ODP) a constat în *consolidarea calității învățământului prin susținerea reformelor eficiente care sunt implementate în sectorul educației*. De la aprobarea acestuia, PRIM a fost restructurat de trei ori: (i) în iulie 2015 pentru a aplica cerințele de mediu ale Băncii Mondiale, și a fost elaborat Cadrul Managementului de Mediu; (ii) în februarie 2017 pentru a include modificările de proiectare și aranjamentele de implementare; și (iii) în septembrie 2017 pentru a permite includerea a două instituții de învățământ cu mai puțin de 600 de elevi care urmează să fie renovate. Versiunea actualizată a Cadrului Managementului de Mediu a fost plasată în mod public în septembrie 2017 pentru a actualiza descrierea proiectului și a informa că renovarea școlilor va include construirea unui atelier pentru dezvoltarea profesională în una din școlile beneficiare.
2. Ca parte a restructurării din februarie 2017, ODP a fost modificat pentru: *a îmbunătăți condițiile de învățare în școlile de circumscripție vizate și a consolida sistemele de monitorizare în educație ale Beneficiarului, prin promovarea reformelor eficiente în sectorul educației*.
3. În prezent, Guvernul Republicii Moldova și Banca Mondială discută o Finanțarea Adițională pentru PRIM pentru a acoperi cheltuielile legate de extinderea activităților selectate, inițiate în cadrul creditului inițial, precum și unele activități adiționale noi. Ca parte a procesului de aprobare a Finanțării Adiționale, Consiliul Directorilor Executivi ai Băncii Mondiale va examina a treia modificare a Obiectivului de Dezvoltare a Proiectului pentru: *a îmbunătăți condițiile de învățare în școlile vizate și a consolida sistemele de monitorizare în educație ale Beneficiarului, prin promovarea reformelor eficiente în sectorul educației*.
4. Ca parte a pregătirii Finanțării Adiționale, prezentul Cadru de Management de Mediu a fost actualizat. Cu toate acestea, Finanțarea Adițională nu va finanța activități de renovare; toate renovările în cadrul proiectului sunt susținute de creditul inițial aprobat în anul 2013. Astfel, în timp ce Finanțarea Adițională va include modificări în descrierea proiectului, implementare și activități, după cum este reflectat în prezentul Cadru de Management de Mediu actualizat (CMM), îndrumările, politicile și procedurile de mediu rămân în mod substanțial aceleași care sunt în vigoare de la adoptarea CMM pentru proiect¹.
5. Proiectul este structurat pe trei componente:
 - a) *Componenta 1: Îmbunătățirea calității educației*. Obiectivul acestei componente este de a contribui la îmbunătățirea calității educației în învățământul general în Republica Moldova. În vederea consolidării calității învățământului va fi acordat suport în patru domenii principale: (i) elaborarea și implementarea standardelor de asigurare a calității în școlile de circumscripție; (ii) constituirea programelor de remunerare și formare a directorilor de școală și cadrelor didactice; (iii) perfecționarea sistemelor de evaluare a elevilor; și (iv) îmbunătățirea calității datelor și a sistemelor de management.
 - b) *Componenta 2: Optimizarea sectorului educațional*. Obiectivul acestei componente este de a îmbunătăți eficacitatea sectorului educației prin eliminarea capacității în exces și crearea unui sistem educațional mai eficient. În contextul acestui proiect, "eficiența" se referă la reorganizarea rețelei școlare, astfel utilizarea acesteia poate fi optimizată și alocarea resurselor este în baza formulei de finanțare per elev decât conform normelor anterioare.

¹ E necesar de menționat că modificările în aranjamentele de implementare și proiectare, aprobate în cadrul restructurării din februarie 2017 nu au modificat în mod substanțial procedurile și politicile de mediu. Astfel, CMM nu a fost actualizat în acea perioadă. Totuși, acele modificări au fost reflectate în revizuirea ulterioară a CMM – versiune plasată în mod public în septembrie 2017.

- c) **Componenta 3: Îmbunătățirea capacităților Ministerului Educației, Culturii și cercetării de a monitoriza reforma.** Obiectivul acestei componente este de a acorda suport la consolidarea capacităților instituționale ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării de a implementa, evalua și monitoriza Proiectul, inclusiv implementarea sistemului de obținere a feedback-ului de la Beneficiari, care, de asemenea, va facilita colectarea și gestionarea reclamațiilor, conform politicilor necesare ale Băncii.
6. **Amplasarea.** Subproiectele² care urmează a fi finanțate în cadrul PRIM sunt implementate în toată țara în baza criteriilor de selectare convenite.
7. **Categoria de mediu a PRIM.** Proiectul a fost inițial inclus în categoria C conform politicilor de salvagardare ale Băncii Mondiale. Deși, primul grup de școli în care urmează să se desfășoare lucrări de renovare a fost selectat, a devenit clar că volumul lucrărilor propuse a fost mai mare decât a fost anticipat inițial, și a avut impacturi potențiale asupra mediului. Astfel, în acordul cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Banca Mondială a clasificat proiectul în categoria B în iulie 2015³, solicitând să fie pregătit un Cadru de Management de Mediu (CMM) pentru întregul proiect, urmat de Evaluările individuale de Impact asupra Mediului (EIM) sau Planurile de Management de Mediu (PMM) pentru fiecare instituție, în dependență de lucrările propuse.
8. **Implicațiile potențiale asupra mediului ale activităților propuse.** Renovarea școlilor, în cazul în care nu va fi gestionată în mod corespunzător, ar putea genera o serie de impacturi sociale și de mediu, precum: (a) praf și zgomot ca urmare a activităților de reabilitare; (b) deversare de deșeuri de construcții, scurgeri accidentale de ulei de mașină, lubrifianți, vopsele, și solvenți, etc.; (c) contaminarea apelor subterane și a apelor de suprafață; (d) azbestul care ar putea fi o problemă reală pentru sănătatea muncitorilor din construcții și populația care se află în apropierea spațiilor renovate, în special atunci când este inhalat; (e) munca și impactul de siguranță; (f) poluarea aerului. Aceste impacturi potențiale negative sunt specifice locației, sunt relativ minore și pot fi eficient gestionate în timpul implementării proiectului.
9. **Posibilele impacturi sociale.** Proiectul va avea impacturi pozitive sociale directe și indirecte pe mai multe dimensiuni. *Impactul social pozitiv direct* va fi generat de condițiile de bază îmbunătățite în școli, inclusiv sistemele de canalizare, ventilare, încălzire, etc. Impactul pozitiv indirect pe termen lung se referă la îmbunătățirea generală a calității în educație, contribuirea la reducerea sărăciei și îmbunătățirea accesibilității pentru persoanele cu dizabilități fizice. Impacturile sociale negative pot fi asociate cu problemele de siguranță a muncii și de sănătate în cazul când măsurile de atenuare prescrise nu sunt respectate de către contractanți în cadrul renovării școlilor.
10. **Politicile Operaționale (PO) aplicate ale BM.** Deoarece activitățile proiectului ar putea genera unele impacturi sociale și de mediu, acesta cade sub incidența PO ale BM 4.01 *Evaluarea de mediu*. În același timp, deoarece toate activitățile propuse urmează să fie implementate pe terenurile existente și utilizate deja pentru școli, proiectul nu va avea un impact asupra habitatelor naturale și sălbatice, și, prin urmare, nu cad sub incidența PO/PB 4.04 *Habitatele naturale*. Nici un impact nu se așteaptă asupra resurselor culturale fizice, și nici o școală specificată în resursele culturale fizice naționale sau locale nu va fi inclusă în proiect, și, de aceea, nu cad sub incidența PO/PB 4.11 *Resursele Culturale Fizice*. Adicional, fondurile de proiect nu vor sprijini nici o activitate care necesită strămutarea involuntară a fiecărei părți de teren a proprietarilor sau agenților economici, indiferent de dreptul actual de proprietate a acestuia, sau pierderea și deteriorarea bunurilor, inclusiv a chioșcurilor, gardurilor și altor obiecte. Manualul Operațional (de asemenea, se referă la Manualul Operațional al Proiectului - MOP) include o procedură de evaluare a mediului care trebuie respectată de PRIM. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Fondul de Investiții Sociale din Moldova (FISM) sunt responsabili pentru monitorizarea îndeaproape a procedurii de screening, cu suportul echipei Băncii. Conform acestor restricții în vigoare, Proiectul nu cade sub incidența PO/PB 4.12 *Strămutarea involuntară*.

² Subproiecte se referă la școlile care vor fi renovate pentru a întruni Standardele de calitate în educație.

³ Prima restructurare aprobată de Consiliul Directorilor Executivi ai Băncii Mondiale în iulie 2015.

11. **Cadrul Managementului de Mediu (CMM).** În scopul abordării problemelor de mediu, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a elaborat Cadrul Managementului de Mediu (CMM), aplicabil lucrărilor de renovare, susținute de PRIM. CMM include îndrumări privind Evaluarea de Mediu (EM), elaborarea Planurilor de Management de Mediu (PMM) sau listei de verificare a PMM, precum și aranjamentele de elaborare, implementare și monitorizare a acestora. Documentul include, de asemenea, îndrumări de mediu pentru diferite tipuri de subproiecte propuse, precum și îndrumări privind impacturile potențiale și măsurile generice de atenuare care urmează a fi întreprinse pentru subproiecte în *lucrările de renovare* la toate etapele – de la identificare și selectare, proiectare și implementare până la monitorizarea și evaluarea rezultatelor. Adicional, CMM prezintă un format al planului de monitorizare, care include indicatori de monitorizare, un grafic de implementare, metode și responsabilitățile instituționale.
12. **Screening-ul de mediu.** Toate renovările care vor fi sprijinite în cadrul PRIM sunt supuse screening-ului de mediu conform criteriilor stabilite în CMM al Proiectului. *Sub-proiectele care urmează să genereze un impact semnificativ de mediu și care necesită o Evaluare completă a Impactului asupra Mediului (EIM) (subproiectele care sunt considerate de BM din Categoria A) nu sunt eligibile să fie parte a proiectului.* Majoritatea subproiectelor cad în Categoria B, care necesită pregătirea listei de verificare a Planului de Management de Mediu (PMM); în cazul construirii noilor cazangerii sau activităților de aprovizionare cu apă și canalizare este necesară desfășurarea unei Evaluări simple de Impact asupra Mediului (EIM) și/sau pregătirea unui Plan de Management de Mediu specific locației. De asemenea, este preconizat că subproiectele, legate de activitățile de reamenajare și reabilitare, vor avea un impact nesemnificativ asupra mediului și vor fi incluse în Categoria C, care nu va necesita activități ulterioare privind EIM.
13. **Integrarea CMM în elaborarea și implementarea Proiectului.** CMM va fi utilizat împreună cu Manualul Operațional al Proiectului (MOP). Listele de verificare a PMM și documentele PMM specific locației trebuie incluse ca parte a contractelor de lucrări de construcții, atât în specificații, cât și în devizele de cheltuieli, și contractanții trebuie să includă costul aferent în ofertele lor financiare. Banca urmează să ghideze echipa de implementare a proiectului, astfel încât ei să poată promova respectarea documentației de mediu pregătită pentru teren, precum și să respecte cerințele Băncii de protecție a mediului. Banca, de asemenea, va monitoriza periodic respectarea implementării cerințelor de mediu. Instituțiile beneficiare ale proiectului vor primi, de asemenea, o copie a CMM și PMM specific locației, astfel ei pot, de asemenea, să supravegheze respectarea din partea contractanților.
14. **Publicarea și consultarea CMM.** Unitatea de Coordonare a Proiectului din cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării a distribuit proiectul CMM părților interesate și, de asemenea, la 20 martie 2015, documentul a fost plasat pe platforma-web de consultare publică (www.particip.gov.md) pentru accesul larg publicului. La 31 martie 2015, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a organizat consultări privind prevederile CMM al PRIM. După consultări, proiectul CMM a fost revizuit pentru a lua în considerație comentariile de la părțile interesate și a fost plasat pe site-ul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și prezentat Băncii Mondiale pentru publicare pe pagina web externă. Acest document este o versiune revizuită a CMM din 01 aprilie 2015 și îl înlocuiește. Odată ce toate modificările reprezintă numai informație actualizată și clarificări mai clare ce se referă la responsabilitățile de mediu ale proiectului, fără careva modificări semnificative, nu este necesar de a repeta consultările publice, și de aceea CMM revizuit va fi plasat în mod public pe site-ul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și pe pagina web externă a Băncii Mondiale.
15. În luna septembrie 2017, CMM a fost actualizat pentru prima dată și a fost plasat în mod public de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării pentru a ajusta descrierea proiectului și aranjamentele de implementare cu modificările incluse la restructurarea proiectului, aprobat de Bancă în februarie 2017⁴. După cum a fost menționat mai sus, deși restructurarea a modificat unele activități ale proiectului, aranjamentele de implementare și responsabilitățile, procedurile de mediu necesare nu au fost modificate, dar au rămas cele inițiale care au fost consultate cu părțile interesate și descrise în versiunea inițială a CMM. Astfel, consultările publice nu au fost desfășurate din nou.

⁴ CMM revizuit în ambele limbi română și engleză a fost plasat pe pagina web a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și pe pagina web a Fondului de Investiții Sociale din Moldova.

16. Deoarece Guvernul Republicii Moldova și Banca Mondială discută în prezent o Finanțare Adițională pentru PRIM, inclusiv unele modificări de proiectare pentru proiect (*oficial numită restructurare în cadrul Băncii Mondiale*), prezentul CMM a fost revizuit a doua oară pentru a descrie modificările propuse la proiect. Prezentul document înlocuiește versiunea precedentă a CMM. Odată ce toate revizuirile prezentului CMM constau din actualizări ale proiectării și activităților proiectului fără careva modificări substanțiale la aplicabilitatea politicilor și procedurilor de mediu, nu este necesar desfășurarea adițională a consultărilor publice. CMM revizuit va fi plasat în mod public în ambele limbi română și engleză pe pagina web a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și pe pagina web a Fondului de Investiții Sociale din Moldova, precum și pe pagina web externă a Băncii Mondiale/Unitatea internă de documente.

Introducere

1. **Contextul Proiectului.** Proiectul Reforma Învățământului în Moldova (PRIM) sprijină programul de reformă al Guvernului Republicii Moldova prin susținerea activităților care vor îmbunătăți calitatea educației și vor duce la un sector al educației mai eficient. Proiectul, inclusiv Finanțarea Adițională va continua susținerea activităților care sunt în conformitate cu prioritățile Guvernului Republicii (GRM) pentru sectorul educațional și Cadrul de Parteneriat cu Țara pentru anii 2018-2020 (Raportul nr. 115716 – MD). În special, PRIM va contribui direct la implementarea Codului Educației al Republicii Moldova și Strategia Republicii Moldova ”Educația 2020”, adoptată de către Parlament în octombrie 2014 și care a intrat în vigoare în noiembrie 2014. În mod similar, aceasta va contribui la realizarea Cadrului de Parteneriat cu Țara pentru anii fiscali 2018-2020, domeniul de axare 3: Dezvoltarea capacităților.

2. **Scopul și obiectivele Proiectului.** ODP revizuit propus este *de a îmbunătăți condițiile de învățare în școlile vizate și de a consolida sistemele de monitorizare în educație ale Beneficiarului, prin promovarea reformelor eficiente în sectorul educației.* Indicatorii de rezultate revizuiți sunt:

- Numărul total de școli de circumscripție care corespund cerințelor de infrastructură conform standardelor naționale de asigurare a calității;
- Cadrele didactice care întrunesc obiectivele de predare desemnate;
- Fișa școlii cu date comparative privind performanța școlii (2014-2018) sunt diseminate în mod public; și
- Rata elev – cadru didactic pentru clasele 1-12 din învățământul primar și secundar general s-a majorat.

3. **Descrierea Proiectului.** Proiectul Reforma Învățământului în Moldova (PRIM) include trei componente care sprijină 5 domenii prioritare de intervenție: (i) implementarea standardelor de asigurare a calității în școlile de circumscripție, (ii) stabilirea programelor de remunerare și formare pentru cadrele didactice și directorii de școală, și (iii) perfecționarea sistemului de evaluare a elevilor; (iv) consolidarea calității datelor și sistemului informațional de management în educație (SIME); și (v) creșterea eficienței Învățământului General⁵, care conține nivelul primar și secundar. Proiectul parțial sprijină abordarea bazată pe rezultate cu o parte a creditului inițial ce ține de atingerea rezultatelor măsurabile, ce se referă la Indicatorii de Debursare (ID).

4. **Componenta 1: Îmbunătățirea calității educației.** În prezent, Componenta 1 este divizată în două sub-componente, prima fiind implementată de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și susține activitățile care consolidează calitatea educației în sub-sectorul învățământului general din Republica Moldova, și a doua componentă este implementată de către Fondul de Investiții Sociale din Moldova (FISM), finanțând renovarea și modernizarea școlilor de circumscripție, elaborarea documentației de proiect, precum și managementul proiectului, monitorizarea și suportul de evaluare. Odată cu aprobarea Finanțării Adiționale propuse, va fi adăugată a treia sub-componentă, care va fi în responsabilitatea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, finanțând extinderea activităților susținute în cadrul creditului inițial și unele activități adiționale.

5. PRIM susține activitățile pentru a îmbunătăți condițiile de învățare în școli, definite ca activități destinate să asigure un mediu prietenos copilului care este favorabil pentru învățare⁶. În timp ce creditul inițial susține elaborarea standardelor de asigurare a calității și renovarea școlilor, Finanțarea Adițională va susține asigurarea școlilor vizate cu laboratoare tehnologice. Adițional, PRIM va susține asigurarea cu echipament, materiale de învățare și predare pentru elevii cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale pentru

⁵ În cadrul acestui proiect, învățământul general se referă la școlile primare și secundar generale (gimnaziile și liceele teoretice cu profil umanitar și real), după cum a fost definit la elaborarea proiectului.

⁶ Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a adoptat oficial aceste standarde în anul 2015, care definesc pe larg și în mod ambițios în ce constă mediul de învățare prietenos copilului. Aceste standarde includ toate aspectele privind funcționarea unei școli, inclusiv managementul, capacitatea instituțională și curriculumul/procesele educaționale. În baza *Standardelor de Calitate* aprobate, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării au elaborat un instrument care definește obiectivele măsurabile și implementabile care ar trebui să fie cerințele minime necesare pentru o școală ca să funcționeze în conformitate cu standardele de calitate – ”standardele operaționale minime”. PRIM a sprijinit implementarea standardelor operaționale minime.

școlile selectate.

6. În vederea atingerii standardelor de asigurare a calității în școli, proiectul inițial sprijină o serie de lucrări de renovare care se desfășoară în 21 de școli, inclusiv următoarele: activități de renovare de scară mică în interiorul spațiilor școlii (de exemplu: revopsirea pereților, acoperirea cu țiglă, instalarea cablurilor, țevilor noi de apă, instalațiilor noi de laborator); lucrări de renovare care implică generarea unor cantități relativ mari de deșeuri (de exemplu: schimbarea podelei, schimbarea sistemelor de ventilare și electrice, schimbarea ușilor și ferestrelor); schimbarea acoperișurilor din azbest; activități de renovare majore care implică scoaterea tencuiei de pe pereți/reconstrucția pereților (în special atunci când conțin materiale de azbest); activități de renovare, inclusiv schimbarea ceramicii; reamenajarea claselor existente; conectarea școlilor la alimentarea cu apă și canalizare; construcția de blocuri sanitare în interiorul spațiilor școlare, precum și a foselor septice. O serie specială de activități se referă la conservarea energiei termice și în special: izolarea pereților, subsolurilor și mansardelor, reparația/schimbarea ușilor și ferestrelor exterioare și interioare; modernizarea /schimbarea cazanelor, inclusiv construirea cazangeriilor noi; trecerea de la cărbune la gaz natural; instalarea cazanelor pe biomasă, și alte soluții tehnice de eficientizare energetică. În cazul unei școli – Liceul Teoretic "M. Manole" din sat. Sălcuța, r-nul Căușeni, PRIM va sprijini, de asemenea, construcția unui atelier de dezvoltare profesională pe terenul școlii. Lista celor 21 de școli este inclusă în Anexa G.

7. În cadrul Finanțării Adiționale, proiectul va continua să îmbunătățească capacitățile și abilitățile pedagogice ale cadrelor didactice și abilitățile manageriale și de conducere ale directorilor și directorilor adjuncți de școală. În timp ce creditul inițial a susținut elaborarea și lansarea programului de formare a cadrelor didactice pentru un grup inițial de cadre didactice, Finanțarea Adițională va susține evaluarea programului de formare, în scopul perfecționării în continuare a acestuia, inclusiv elaborarea modulelor adiționale de sensibilizare la gen și educație incluzivă, precum și desfășurarea formărilor pentru alte cadre didactice. Creditul inițial, de asemenea, a susținut elaborarea și implementarea unui program de formare pentru cadrele de conducere pentru un grup de directori de școală și directori adjuncți. În cadrul Finanțării Adiționale, această formare, de asemenea, va fi evaluată și îmbunătățită în baza evaluării, precum și va fi extinsă. În plus, Finanțarea Adițională va susține elaborarea unor module educaționale speciale și formarea cadrelor didactice de sprijin și psihopedagogilor care lucrează cu copiii cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale.

8. PRIM, de asemenea, va continua finanțarea intervențiilor în vederea consolidării sistemelor de monitorizare în educație. Aceasta include noi eforturi pentru dezvoltarea capacităților Inspectoratului Școlar Național, instituție subordonată Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, responsabilă pentru evaluarea învățământului general, acreditarea instituțiilor și asigurarea calității în învățământul general, prin monitorizarea implementării politicilor și susținerea cadrelor didactice și directorilor de școală.

9. PRIM, de asemenea, va continua susținerea Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare în vederea dezvoltării capacităților acestora de a desfășura evaluări naționale și de a participa în evaluările internaționale, inclusiv Programul Internațional de Evaluare a Elevilor (PISA 2018 și 2021), precum și de a analiza rezultatele de evaluare pentru a susține elaborarea politicilor de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Aceasta va include formări adiționale privind tehnici de testare și evaluare și practici bune privind organizarea în agențiile de evaluare, precum și suport adițional pentru sistemele de date, inclusiv programe hard și soft. Adițional, PRIM va continua consolidarea Sistemului Informațional de Management în Educație (SIME), prin elaborarea unui modul adițional pentru învățământul profesional tehnic și susținerea implementării modulului preșcolar, finalizând acoperirea SIME pentru întregul sistem educațional obligatoriu, precum și formarea privind utilizarea modulelor privind învățământul profesional tehnic și preșcolar.

10. În cele din urmă, o serie de activități vor fi introduse pentru a promova o responsabilizare socială mai mare în școli. Aceasta va fi realizat prin elaborarea unui mecanism de monitorizare și obținere a feedback-ului de la cadrele didactice, comunitate și părinți la nivel local. Acest cadru de suport pentru încadrarea cetățenilor va fi detaliat în Manualul Operațional al Proiectului (MOP).

Componenta 2: Optimizarea sectorului educațional.

11. PRIM va continua promovarea eficienței în sector, deși cu un scop mai puțin ambițios. Formula de finanțare în bază de cost standard per elev (FFE), pilotată în anul 2010 și care este în proces de implementare în toată țara începând cu anul 2013, a fost cu succes în promovarea optimizării rețelei școlare. Luând în considerație faptul că formula de finanțare per elev nu a fost revizuită de când a intrat în vigoare, aceasta nu mai poate fi structurată în modul corespunzător. În acest scop, PRIM va susține revizuirea formulei și impactul acesteia și dacă este necesar va include ajustări care vor continua să promoveze optimizarea rețelei școlare.

12. PRIM, de asemenea va susține eforturile pentru eficientizarea utilizării resurselor la nivel preșcolar. Strategia "Educația 2020" a Republicii Moldova include un angajament puternic pentru învățământul preșcolar, și a fost o creștere constantă atât în înscrierea, cât și în numărul instituțiilor preșcolare în țară în ultimii zece ani. PRIM va acorda suport în pilotarea și evaluarea unui mecanism nou de finanțare pentru instituțiile preșcolare în două raioane, în scopul sporirii transparenței, eficienței și sustenabilității cheltuielilor în învățământul preșcolar.

Componenta 3: Îmbunătățirea capacităților Ministerului Educației de a monitoriza reforma. Obiectivul acestei Componente este de finanțare, printre altele, serviciile de consultanță și neaferele consultanței, cheltuielile operaționale și formările pentru Ministerul Educației, Culturii și Cercetării în vederea susținerii implementării, monitorizării și evaluării proiectului. Această componentă, de asemenea, acordă resurse corespunzătoare și expertiză pentru finanțarea activităților de bază ale proiectului în realizarea Indicatorilor de Debursare. Deoarece PRIM a fost elaborat înainte de intrarea în vigoare a cerinței corporative pentru încadrarea cetățenilor, Finanțarea Adițională va include activități de încadrare a cetățenilor pentru a promova responsabilitatea socială la nivel de școală. Aceasta va complementa eforturile Ministerului Educației, Culturii și Cercetării de a intensifica monitorizarea și supravegherea, oferind un feedback de la utilizatorii școlari. În cadrul Componentei 3, Finanțarea Adițională va finanța implementarea unui mecanism de soluționare a reclamațiilor pentru proiect, după cum este solicitat de Politicile Băncii 4.01.

13. *Localizarea.* Subproiectele care urmează să fie sprijinite în cadrul proiectului sunt identificate și vor fi implementate în toată țara, în baza criteriilor specifice. Criteriile sunt incluse în MOP.

14. *Categoria de mediu a proiectului.* Proiectul a fost inițial inclus în categoria C, conform cerințelor de salvagardare ale Băncii Mondiale. Deși, primul grup de școli în care urmează să se desfășoare lucrări de renovare a fost selectat, a devenit clar că volumul lucrărilor propuse nu este așa de minim după cum a fost anticipat inițial, și a avut impacturi potențiale asupra mediului. Astfel, în acordul cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Banca Mondială a re-clasificat proiectul în categoria B, solicitând să fie pregătit Cadrul Managementului de Mediu (CMM) pentru întregul proiect, urmat de Evaluările individuale de Impact asupra Mediului (EIM) și/sau Planurile de Management de Mediu (PMM) pentru fiecare instituție, în dependență de lucrările propuse.

15. *Cadrul Managementului de Mediu (CMM).* În vederea abordării problemelor de mediu, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a pregătit CMM al proiectului. CMM include îndrumări pentru a determina dacă este necesar pregătirea Evaluării Impactului asupra Mediului (EIM), și/sau Planurilor de Management de Mediu (PMM)/Listelor de verificare a PMM; precum și pregătirea, implementarea și monitorizarea. Documentul include, de asemenea, îndrumările de mediu pentru diferite tipuri de subproiecte propuse. Aceste îndrumări oferă instrucțiuni cu privire la impactul potențial și măsurile de atenuare generice, care urmează a fi întreprinse pentru subproiecte în lucrările de construcții civile la toate etapele - de la identificare și selectare, etapa de proiectare și implementare, până la monitorizarea și evaluarea rezultatelor. Adicional, CMM conține un plan de monitorizare, care include indicatorii de monitorizare, termenele, metodele și responsabilitățile instituționale.

1. Politicile, regulile și procedurile privind evaluarea impactului asupra mediului

1.1 Cadrul național de reglementare de mediu

10. Acest compartiment descrie legile relevante privind managementul de mediu a subproiectelor care urmează să fie susținute de PRIM:

11. *Legea nr.1515 privind protecția mediului înconjurător (1993)*. Prezenta lege constituie cadrul juridic de bază pentru elaborarea actelor normative speciale și instrucțiunilor în probleme aparte din domeniul protecției mediului în scopul:

- asigurării fiecărei persoane a dreptului la un mediu sănătos și estetic plăcut;
- realizării supremei responsabilități a fiecărei generații pentru protecția mediului în fața generațiilor viitoare;
- obținerii unui diapazon cât mai larg de folosire a resurselor naturale fără a depăși limitele admisibile, evitîndu-se epuizarea și degradarea lor, riscul pentru sănătatea oamenilor și alte consecințe nedorite și imprevizibile;
- protecției solului și subsolului, apelor și aerului de poluare chimică, fizică și biologică;
- păstrării biodiversității și genofondului, integrității sistemelor naturale, valorilor naționale istorice și culturale;
- restabilirii ecosistemelor și componentelor lor, afectate prin activitatea antropică sau calamități naturale.

12. *Legea apelor nr. 272 (2011)*. Prezenta lege, parțial armonizată cu directivele Consiliului Europei: nr. 91/271/CEE din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale și nr. 91/676 CEE din 12 decembrie 1991 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, cu directivele Parlamentului și ale Consiliului European: nr. 2000/60/CE din 23 octombrie 2000 privind stabilirea unui cadru de politică comunitară în domeniul resurselor de apă; nr. 2006/7/CE din 15 februarie 2006 privind gestionarea calității apei pentru scăldat; nr. 2007/60/CE din 23 octombrie 2007 privind evaluarea și gestionarea riscurilor de inundații; nr. 2008/105/CE din 16 decembrie 2008 privind standardele de calitate a mediului în domeniul apei, creează cadrul legal necesar gestionării, protecției și utilizării apelor. Scopul prezentei legi îl constituie:

- crearea unui cadru legal pentru gestionarea, protecția și folosința eficientă a apelor de suprafață și a apelor subterane în baza evaluării, planificării și luării deciziilor în mod participativ;
- stabilirea drepturilor de folosință a apei și promovarea investițiilor în domeniul apelor;
- stabilirea mecanismelor de protecție a stării apelor, prevenirea oricărei degradări ulterioare a apelor, protecția și restabilirea mediului acvatic, convergența treptată și sistematică a protecției și a gestionării lor cu cerințele europene;
- asigurarea unei aprovizionări suficiente cu apă de suprafață și cu apă subterană de calitate bună, faptul acesta fiind necesar pentru o utilizare durabilă, echilibrată și echitabilă a apei.

13. *Legea nr. 303 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare (2013)*. Scopul prezentei legi este crearea cadrului legal pentru înființarea, organizarea, gestionarea, reglementarea și monitorizarea funcționării serviciului public de alimentare cu apă potabilă, tehnologică, de canalizare și de epurare a apelor uzate menajere și industriale în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate, transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului. Această lege reglementează:

- activitatea de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;
- exploatarea, întreținerea, extinderea și funcționarea sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare;

- determinarea și aprobarea tarifelor reglementate la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare;
- securitatea și fiabilitatea în alimentarea cu apă a consumatorilor;
- protecția drepturilor consumatorilor serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;
- accesul nediscriminatoriu garantat pentru toate persoanele fizice și juridice la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare în condiții contractuale și în conformitate cu actele legislative și cu alte acte normative în domeniu.

14. Concomitent, stabilește competențele autorităților publice centrale și locale în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, autorității publice centrale de reglementare, precum și drepturile și obligațiile consumatorilor și ale operatorilor care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare în localități, alte prevederi ce țin de funcționarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

15. *Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr.1402 (2002)*. Prezenta lege stabilește cadrul juridic unitar privind înființarea și organizarea serviciilor publice de gospodărie comunală în unitățile administrativ-teritoriale, inclusiv monitorizarea și controlul funcționării lor. Serviciile publice de gospodărie comunală asigură furnizarea/prestarea următoarelor servicii:

- alimentarea cu apă;
- alimentarea cu energie termică;
- canalizarea și epurarea apelor uzate și pluviale;
- salubritatea, înverzirea localităților;
- asigurarea cu transport public local;
- administrarea fondului locativ public și privat.

16. *Legea nr. 10 privind supravegherea de stat a sănătății publice (2009)*. Prezenta lege reglementează organizarea supravegherii de stat a sănătății publice, stabilind cerințele generale de sănătate publică, drepturile și obligațiile persoanelor fizice și juridice și modul de organizare a sistemului de supraveghere de stat a sănătății publice și asigură condițiile optime pentru realizarea maximă a potențialului de sănătate al fiecărui individ pe parcursul întregii vieți prin efortul organizat al societății în vederea prevenirii îmbolnăvirilor, protejării și promovării sănătății populației și îmbunătățirii calității vieții.

17. *Legea nr. 209 privind deșeurile (2016)*. Prezenta lege stabilește bazele juridice, politica de stat și măsurile necesare pentru protecția mediului și sănătății populației prin prevenirea sau reducerea efectelor adverse determinate de generarea și gestionarea deșeurilor și prin reducerea efectelor generale ale folosirii resurselor și creșterea eficienței folosirii acestora.

18. *Legea nr. 1422 privind protecția aerului atmosferic (1997)*. Prezenta lege are drept obiective păstrarea purității și ameliorarea calității aerului atmosferic- component al mediului, prevenirea și reducerea efectelor nocive ale factorilor fizici, chimici, biologici, radioactivi și de altă natură asupra atmosferei, cu consecințe nefaste pentru populație și/sau mediul înconjurător și reglementează activitatea persoanelor fizice și juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, în cazul în care aceasta, direct sau indirect, afectează sau poate afecta calitatea aerului atmosferic.

19. *Codul Funciar (1991)*. Codul Funciar stabilește relațiile funciare și drepturile de proprietate asupra terenului și cadrul de bază de utilizare a terenurilor. Art. 5 prevede că protecția ecologică a terenurilor este prioritară altor forme de activități. Art. 23 este deosebit de important, deoarece stipulează cazurile de încetare a drepturilor asupra terenului, inclusiv de exploatare a terenului prin metodele care duc la degradarea solului, la poluarea chimică și altele, deteriorarea și distrugerea ecosistemelor sau a componentelor acestora. Obligațiile deținătorilor de terenuri sunt (art. 29): să folosească terenurile în conformitate cu destinația lor, să respecte condițiile de exploatare a terenurilor, să asigure structura asolamentelor conform bunelor practici agricole, să folosească îngrășămintele chimice numai pînă la nivelurile recomandate și să asigure protecția și ameliorarea fertilității solului.

20. *Legea privind calitatea în construcții (1996)*. Această lege stabilește aspectele juridice, tehnice, economice și instituționale aferente activităților de construcție și a calității acestora. Legea prevede că cerințele în construcții trebuie să garanteze rezistență și stabilitate, siguranță la foc, protecția mediului, etc. Art. 13: lucrările de construcții, precum și de modernizare, consolidare și de reparații/renovare se execută numai pe bază de documentație de proiect elaborată de către persoane fizice sau juridice licențiate în acest domeniu și verificată de specialiști autorizați în domeniu; Art. 14: proiectarea și construcția clădirilor se efectuează de către persoane fizice și juridice licențiate în domeniul respectiv.

21. *Legea privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului (1996)*. Această lege se referă la planificarea, locația și construcția clădirilor, inclusiv orice modificări la clădiri. Art. 6(3) prevede că documentația de urbanism și amenajare a teritoriului stabilește destinația terenurilor și regulile de utilizare a acestora. Certificatele de urbanism și autorizațiile de construcție se eliberează în baza documentației urbanistice și proiectelor de execuție coordonate și avizate în modul stabilit. În scopuri de construcție în baza documentației aprobate, art. 52 stipulează că administrația publică locală emite autorizații de funcționare și de asemenea, autorizații de schimbare a destinației teritoriului. Evaluarea impactului potențial asupra mediului ale activităților de mai sus și construcțiilor, precum și asigurarea expertizei ecologice urmează să se desfășoare în conformitate cu Legea privind expertiza ecologică și Legea privind EIM.

1.2 Reglementările naționale de evaluare a impactului asupra mediului

22. *Legea privind expertiza ecologică și evaluarea impactului asupra mediului înconjurător nr. 851 (1996)*. Legea stabilește scopurile, obiectivele și principiile Expertizei Ecologice de Stat (EES), precum și regulile de bază pentru organizarea și desfășurarea acesteia. Legea descrie în detaliu procedurile EES, cererile de raportare, normele privind conformitatea și prezentarea documentației de execuție a lucrărilor de construcție, regulile pentru efectuarea EES. Expertiza ecologică de stat este o parte dintr-un șir de activități pentru protecția mediului, prin care sunt identificate și diminuate impactele potențiale asupra mediului din activitatea economică planificată, conformarea parametrilor acestor activități cu actele normative și legislative, normele și standardele în vigoare.

23. *Conform Legii privind expertiza ecologică*, documentația de proiect pentru obiectele care pot afecta negativ mediul este un subiect de expertiză ecologică de stat, care, la rândul său determină dacă aceasta se conformează sau nu cerințelor de protecție a mediului. Deciziile privind expertiza ecologică pot fi considerate ca bază pentru aprobarea sau respingerea proiectului. Expertiza ecologică este efectuată înainte de luarea deciziilor privind activitățile economice preconizate, și este obligatorie pentru toate activitățile economice care pot avea un impact negativ asupra mediului, indiferent de destinația acestora, proprietate, investiții, localizare, sursa de finanțare etc. În cazul în care obiectele pot afecta grav mediul, documentația lor de planificare este supusă EIM care urmează să fie efectuată înainte de expertiza ecologică de stat.

24. *Legea privind Evaluarea Impactului asupra Mediului nr. 86 (2014)*. Legea stabilește scopul pregătirii documentației privind EIM, procedura acesteia, coordonarea și aprobarea, și include *Lista obiectelor* și tipurilor de activități pentru care EIM este obligatorie, înainte de elaborarea acestora. EIM este efectuată pentru a determina măsurile necesare de prevenire a impacturilor ecologice negative ca urmare a realizării unor obiecte planificate și tipuri de activități. Legea descrie cerințele pentru documentația privind EIM (materialele în care impacturile directe sau indirecte a obiectelor planificate asupra aerului, apei, solului, teritoriilor protejate, faunei, florei, resurselor naturale, monumentelor istorice și culturale, situației economico-financiare sunt stabilite, descrise și evaluate, compararea soluțiilor alternative și fundamentarea celor mai bune; activitățile de diminuare propuse (în baza documentației elaborate privind EIM, clientul elaborează o Declarație privind EIM în care toate materialele, calculările și cercetările sunt prezentate și sistematizate); conținutul EIM (denumirea proiectului, tipul activității, localizarea, fundamentarea pentru localizare, durata proiectului, caracteristicile tehnice și tehnologice ale proiectului, soluțiile tehnice propuse, costul proiectului, localitățile afectate de proiect, informația privind impactul direct asupra mediului (apă, sol, etc.); terenul care va fi ocupat de proiect; colectarea apei; utilizarea și resursele de apă; sursele de materii prime, de transport și altă infrastructură; emisiile în aer, deșeurile și utilizarea lor, etc.); ordin cu privire la elaborarea și prezentarea documentației privind EIM, examinarea documentației privind EIM; acordul de mediu la documentația privind EIM, etc.

25. *Instrucțiunea pentru organizarea și desfășurarea Expertizei Ecologice de Stat nr. 188 (2002)*. Expertiza ecologică de stat se aplică pentru orice construcție nouă și renovarea acesteia. Toată documentația de proiect trebuie să fie prezentată structurilor Expertizei Ecologice de Stat (Inspectoratului Ecologic de Stat, Agențiilor și Inspecțiilor ecologice teritoriale). Soluțiile tehnice, reflectate în prezentarea documentației tehnice privind EES trebuie să fie fundamentate suficient pentru reducerea /diminuarea impactului asupra mediului. Instrucțiunea este însoțită de o serie de anexe, care: (i) descriu în detaliu cerințele privind documentația de proiect prezentată pentru EES; (ii) desemnează subdiviziunile MM responsabile pentru EES a proiectelor de diferite tipuri și dimensiuni; (iii) stabilește cerințele pentru fiecare capitol sau volum a documentației de proiect, etc.

1.3 Procedurile de evaluare a impactului asupra mediului

26. În Moldova, procedura de EIM este stabilită prin *Legea privind evaluarea impactului asupra mediului nr. 86 (2014)*. Procedurile de EIM sunt aplicabile proiectelor complexe și potențial periculoase (asupra mediului), care ar putea duce la un impact semnificativ și au scopul de a preveni și diminua impactul chiar și la etapa de elaborare a proiectului. EIM se efectuează la etapa inițială a proiectului în cazul construcției noi, renovării, reconstrucției, modernizării, modificărilor de profil de producție, conservării sau lichidării întreprinderilor existente, sau noii planificări de construcție.

27. *Evaluarea de mediu a proiectului*. Conform procedurilor naționale de aprobare de mediu, toate proiectele pot fi convențional împărțite în trei categorii principale:

- a) *Prima categorie* - proiectele care pot avea un impact semnificativ asupra mediului. Ele necesită o EIM completă înainte de proiectare și pot fi elaborate în continuare (proiectare detaliată), cu o aprobare pozitivă (*Acord de mediu*) a constatărilor privind EIM de către Expertiza Ecologică de Stat. Proiectele din prima categorie corespund în principal proiectelor BM din Categoria A, precum și parțial, proiectelor din Categoria B, de exemplu, proiectele de transmisie electrică, de protecție a naturii, unele proiecte a bazinelor hidrografice (de exemplu, benzi de protecție de-a lungul râului), unele proiecte de alimentare cu apă din mediul rural (pentru consumul de apă de 1000 m³/zi și mai mult pentru consumul de apă subterană și 10 mii m³ pe zi pentru consumul de apă de suprafață), etc.
- b) *Categoria a doua* - proiectele ce nu sunt enumerate în lista de proiecte din prima categorie, care pot avea un impact mai puțin semnificativ asupra mediului. Ele necesită fundamentarea ecologică a activităților proiectului. O astfel de fundamentare este descrisă într-un capitol special de mediu a documentației de proiect, care trebuie să conțină informații cu privire la mediul potențial afectat, precum și să evidențieze impacturile potențiale principale asupra mediului și măsurile de diminuare. Capitolul de mediu trebuie să fie inclus în documentația de proiect și, respectiv, să fie aprobat de către Expertiza Ecologică de Stat, înainte de implementarea proiectului. Categoria a doua corespunde în principal proiectelor BM din Categoria B. În baza activităților propuse din proiect, majoritatea sub-proiectelor din cadrul Proiectului Reforma Învățământului în Moldova ar putea intra în această Categorie.
- c) *Categoria a treia* – proiectele care au un impact minor asupra mediului și, de aceea nu trebuie să fie trecute prin procedurile oficiale ale EIM și EES. Categoria a treia corespunde în totalitate proiectelor BM din categoria C. Multe din sub-proiectele PRIM, care vor sprijini numai lucrări minore de renovare urmează să intre în această Categorie.

28. *Procesul de examinare și aprobare a EIM*. Conform Legii privind evaluarea impactului asupra mediului nr. 86 (2014), documentația de proiect pentru proiectele care pot afecta în mod negativ mediul sunt supuse examinării de către Ministerul Mediului. Scopul principal constă în determinarea conformității documentației de proiect cu cerințele de protecție a mediului și respectarea standardelor / principiilor de mediu, precum și abordarea măsurilor de protecție a mediului. Evaluarea impactului asupra mediului trebuie efectuată înainte de luarea deciziilor privind activitatea economică planificată și este obligatorie pentru documentația de proiect și planificare cu privire la obiectivele economice planificate și activitățile care afectează sau pot afecta condițiile de mediu și/ sau preconizează utilizarea resurselor naturale,

indiferent de destinație, plasare, tipul de proprietate și subordonarea acestor obiective, volumul investițiilor capitale, sursa de finanțare și modul de execuție a lucrărilor de construcții.

29. Decizia examinării de stat (*Acordul de mediu*) este baza pentru aprobarea în continuare sau refuzul documentației de proiect. Scopul EIM este de a identifica impactul acestor proiecte asupra mediului și de a oferi soluții de diminuare a oricăror efecte semnificative care pot avea loc ca urmare a implementării proiectului. Toate concluziile privind EIM, inclusiv lista cu măsurile de diminuare și planul de management de mediu trebuie să fie menționate în capitolul "Protecția mediului" în Documentația de Proiect.

30. În cazul PRIM, pentru majoritatea sub-proiectelor, va fi necesar de a organiza EES la nivel de raion. În cazul elaborării Listei de verificare a PMM și numai cînd va fi necesar de a desfășura EIM&PMM simplu— în majoritatea cazurilor pentru construirea noilor cazane și activități de canalizare și aprovizionare cu apă va fi necesar de a prezenta documentele EES la nivel de Inspectorat Ecologic de Stat.

31. *Consultările publice și publicarea EIM.* Consultările publice pentru proiectele care necesită o EIM completă sunt obligatorii la etapa inițială a proiectului, înainte de efectuarea EIM (la etapa de definire a domeniului), și la o etapă ulterioară, cînd Declarația privind EIM este plasată public înainte de examinarea documentației finale (corectate) de către Autoritatea competentă de mediu, procedura existentă de consultare publică națională pentru proiectele clasificate în prima categorie respectă în totalitate procedurile necesare ale Băncii pentru proiectele din categoria A. Pentru proiectele care nu sunt enumerate în lege, consultările publice nu sunt obligatorii, astfel această procedură nu este în conformitate cu cerințele BM pentru proiectele din categoria B.

32. În baza rezultatelor documentației privind EIM și luînd în considerație rezultatele consultărilor publice, autoritățile responsabile de mediu pregătesc decizia oficială privind EIM. Decizia pozitivă privind documentația de EIM servește ca bază oficială pentru a continua proiectarea.

33. Procedura privind EIM este una complexă, și constă din cîteva etape ulterioare de prezentare și aprobare a documentației. Elaboratorul (inițiatorul activității planificate) este responsabil de organizarea studiului privind EIM, organizarea consultărilor, prezentarea documentației privind EIM, inclusiv finanțarea acesteia.

34. *Proiectele care necesită EES a documentației de proiect.* Toate proiectele, care pot avea un impact negativ asupra mediului, dar care nu sunt enumerate în Legea nr.86 din 2014 privind EIM (Categorია a doua), vor necesita EES înainte de construcție. Procedurile privind EES sunt de obicei aplicate după etapele de fezabilitate și proiectare. Documentația de proiectare pentru aceste proiecte, de obicei, ce țin de construcție, reconstrucție și anexe, este elaborată în conformitate cu documentația tehnică.

35. Secțiunile "Protecția mediului" și "Protecția mediului în timpul construcțiilor" din documentația de proiect se elaborează numai de către specialiști în domeniu. Soluțiile tehnice, reflectate în documentația tehnică prezentată EES trebuie să fie fundamentate suficient pentru reducerea impactului asupra mediului.

36. *Etapele desfășurării EIM și EES.* Pentru aprobarea proiectului sunt necesare următoarele etape:

- a) *Etapa 1.* Solicitantul prezintă o descriere a proiectului (locația și intenția) autorităților publice locale relevante (raionale sau municipale) unde intenționează să fie localizat obiectul pentru a obține aprobarea de a continua lucrările.
- b) *Etapa 2.* Solicitantul prezintă planul de afaceri a sub-proiectului autorității raionale (deseori pentru examinarea planului de afaceri se stabilește o comisie, și un membru al comisiei trebuie să fie un reprezentant al autorității de mediu) pentru a primi aprobarea acestuia. Comisia stabilește dacă este necesară o EIM. *În cazul în care comisia nu este de acord cu privire la aprobarea planului,* solicitantul poate să furnizeze informații suplimentare și /sau Comisia poate solicita informații de la alte părți interesate. *În cazul în care se confirmă faptul că nu este necesară EIM* (conform listei prevăzute în Legea nr. 86 privind evaluarea impactului asupra mediului), solicitantul poate continua implementarea subproiectului dacă a primit toate

aprobările și permisele necesare. În cazul în care comisia solicită EIM, atunci solicitantul va angaja o autoritate licențiată pentru a efectua EIM în numele său.

- c) *Etapa 3.* Odată ce EIM este desfășurată, solicitantul o prezintă autorităților centrale (în cazul proiectelor din Categoria A sau B, specificate în Anexa la Regulamentul EES) sau autorității locale de mediu (pentru proiectele de scară mică din Categoria B – specificate în Anexa la Regulamentul EES) pentru aprobarea EIM. EIM se prezintă autorităților de mediu pentru examinare și comentarii. Comentariile pot fi urmate de: (i) aprobare, (ii) aprobare condiționată, sau (iii) respingere a EIM, și respectiv a subproiectului.
- d) *Etapa 4.* După aprobarea de către autoritățile de mediu și obținerea permiselor eliberate de toate instituțiile interesate (reprezentanții entităților, vizitate de către solicitanți pentru a obține aprobare, determină ce fel de permise speciale trebuie obținute de la instituțiile specializate privind evacuările de ape uzate maxim admisibile, emisiile maxim admisibile în aer - ambele sunt calculate pentru fiecare caz special; utilizarea apei; certificate și autorizații de construcție, precum și licența pentru utilizarea altor resurse decât cele naturale de apă), se permite începerea implementării subproiectului⁷.

1.4 Cadrul instituțional de management de mediu al țării

1.4.1 Autoritățile publice centrale

37. *Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM).* MADRM este organul central de specialitate al administrației publice care elaborează și promovează politica de stat în domeniul protecției mediului și resurselor naturale. Ministerul desfășoară următoarele activități: controlul de stat asupra utilizării resurselor naturale, coordonarea și controlul implementării legilor și politicilor de mediu, elaborarea legilor și regulamentelor și emiterea deciziilor/instrucțiunilor relevante, eliberarea permiselor privind utilizarea resurselor naturale și licențelor pentru emisiile de poluani, elaborarea, aprobarea și introducerea standardelor de mediu și actelor normative în domeniu, monitorizarea mediului, impunerea sancțiunilor economice în cazul nerespectării legislației de mediu, supravegherea dezvoltării teritoriale și infrastructurii acesteia, arhitectura, industria materialelor de construcție și introducerea tehnicilor și tehnologiilor noi în domeniu, aprovizionarea cu apă potabilă și tratarea apelor uzate în zonele urbane, etc. Următoarele instituții sunt subordonate Ministerului: Inspectoratul ecologic de Stat, Serviciul Hidrometereologic de Stat, Agenția “Apele Moldovei”, Serviciul Piscicol, Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, Institutul de Ecologie și Geografie.

38. *Inspectoratul Ecologic de Stat (IES).* IES este autoritatea publică care exercită controlul de stat și asigură realizarea prevederilor legislației și actelor normative din domeniul protecției mediului și utilizării raționale a resurselor naturale. Rolul Inspectoratului este de a verifica implementarea legislației de mediu. IES, prin intermediul agențiilor teritoriale, monitorizează instalațiile industriale care au un impact asupra mediului înconjurător – autoritățile centrale monitorizează instalațiile care au un risc mai mare, iar autoritățile la nivel de raion monitorizează proiectele cu un risc mai mic. IES eliberează permise pentru utilizarea resurselor naturale și poluarea mediului în limite admisibile; supraveghează respectarea normativelor și cerințelor ecologice, a instrucțiunilor, recomandărilor, normelor de folosire a resurselor naturale, normelor de utilizare a produselor și substanțelor nocive, a deșeurilor; evaluează cererile privind EIM pentru noi construcții; efectuează expertiza ecologică de stat; reglementează și stabilește Valorile Limitelor de Emisie (VLE) și Concentrațiile Maxim Admisibile (CMA), precum și reglementează normele de emisii și eliminări nocive în mediu, normelor-limită de depozitare a deșeurilor de producție, menajere și periculoase și altor tipuri de deșeurii la compartimentul protecția mediului înconjurător; efectuează monitorizarea poluării mediului; întocmește materiale privind cazurile de încălcare a legislației ecologice, examinează și aplică sancțiuni pe contravențiile ecologice admise în caz de nerespectare, inițiază proceduri legale, încetează activitatea în cazul nerespectării cerințelor de protecție a mediului, etc.

⁷ Instituțiile care emit autorizațiile relevante pot fi: Inspectoratul Ecologic de Stat (volumele de evacuare a apelor uzate, poluanții de la emisiile în aer), Agenția de Stat pentru Geologie și Resurse Minerale (utilizarea resurselor de apă subterane), Agenția de Stat "Apele Moldovei (utilizare resurselor de apă de suprafață), autoritățile publice locale/ primăriile (certificate, autorizații de construcții), etc.

39. *Serviciul Hidrometeorologic de Stat (SHS)*. SHS este o instituție publică care monitorizează calitatea aerului, apei și solului, precum și nivelului fondului radioactiv. Printre alte responsabilități sunt: monitorizarea condițiilor meteorologice, debitul de apă a râurilor Prut și Nistru, prognoza hidrologică, prognoza meteo, monitorizarea și prognoza agro-meteorologică, etc.

40. *Agenția de Stat pentru Geologie și Resurse Minerale (ASGRM)*. AGRM este o instituție publică responsabilă pentru promovarea politicii de stat în domeniul managementului și monitorizării resurselor subterane acvatice și minerale din Republica Moldova. Agenția acordă suportul total organizațiilor de stat și private, întreprinderilor specializate privind utilizarea apelor subterane și resurselor minerale; administrațiilor publice la nivel raional și regional, precum și organizațiilor specializate în proiectarea și investigarea obiectelor de apă subterană și obiectelor miniere din republică.

41. *Agenția de Stat "Apele Moldovei"*. Agenția este subordonată Ministerului Mediului și este o instituție publică centrală, care administrează resursele de apă de suprafață, și este responsabilă de gestionarea resurselor de apă pentru irigații, în scopuri de alimentare cu apă potabilă și industrială, dezvoltarea programelor privind bazinele hidrografice și lucrările de administrare a apei în toată țara, inclusiv instalațiilor centralizate de alimentare cu apă, irigare și drenaj, protecția împotriva inundațiilor sau altor pagube, coordonarea activităților de construcții, proiectare și de exploatare în domeniul apei.

1.4.2 Autoritățile publice locale

42. Responsabilitățile autorităților publice locale includ aprobarea și monitorizarea programelor locale în domeniul protecției mediului; protecției și conservării monumentelor istorice și naturale, parcurilor naturale și zonelor protejate; precum și aprobarea valorilor admisibile de emisii și deversări în mediul natural (limitele admisibile de poluare a mediului); limitele utilizării resurselor naturale (apei). Aceste instituții nu au responsabilitatea ce se referă la analiza de mediu a documentelor de proiect (EES) – analizele sunt desfășurate de autoritățile naționale sau locale de mediu, în dependență de nivelul riscului de mediu, după cum este specificat mai sus.

1.5 Politicile, normativele și procedurile de evaluare de mediu ale BM

1.5.1 Politicile de salvagardare și relevanța lor pentru proiectul PRIM

43. Există 10 politici-cheie de salvagardare de mediu și sociale ale Băncii Mondiale, care sunt destinate să asigure că consecințele potențial negative de mediu și sociale ale proiectelor finanțate de Bancă Mondială (inclusiv Asociația Internațională de Dezvoltare – AID) sunt identificate, reduse și atenuate. Politicile de salvagardare ale Băncii Mondiale sunt formate din trei părți: *Politici Operaționale* (PO) - declararea obiectivelor de politici și principii operaționale, inclusiv rolurilor și obligațiilor Beneficiarului și ale Băncii; *Procedurile bancare* (PB) - procedurile obligatorii care urmează să fie respectate de către Beneficiar și Bancă, și *Bunele Practici* (BP) material consultativ neobligatoriu. Politicile de salvagardare ale Băncii Mondiale și relevanța lor pentru subproiectele care urmează să fie finanțate în cadrul MERP sunt indicate în *Tabelul 1* de mai jos.

Tabelul 1. Politicile de salvagardare ale Băncii Mondiale și relevanța lor pentru sub-proiectele PRIM

Politicile de salvagardare	Relevanța
Evaluarea mediului (PO/PB 4.01) Această politică are scopul de a asigura că proiectele propuse Băncii spre finanțare sunt durabile din punct de vedere ecologic și social; de a informa factorii de decizie cu privire la natura riscurilor de mediu și sociale; de a spori transparența și participarea părților interesate în procesul de luare a deciziilor	Da (consultați descrierea de mai jos)
Habitatele naturale (PO / PB 4.04) Această politică are scopul de a proteja habitatele naturale și biodiversitatea acestora, de a evita transformarea semnificativă sau degradarea habitatelor naturale esențiale, precum și de a asigura durabilitatea serviciilor și produselor pe care habitatele naturale le oferă societății umane	Nu. Deoarece toate activitățile propuse urmează să fie implementate în cadrul locațiilor existente, sub-proiectele care vor fi sprijinite în cadrul PRIM nu vor avea impacturi asupra anumitelor sălbatice și habitatelor naturale, și de aceea nu cad sub incidența PO

Politicele de salvagardare	Relevanța
<p>Silvicultura (PO/PB 4.36) Această politică are scopul de a asigura că pădurile sunt administrate în mod durabil; că nu sunt deteriorate zone importante de pădure; că nu sunt încălcate drepturile comunităților de a-și utiliza zonele împădurite tradiționale în mod durabil</p>	<p>Nu. Nu vor fi sprijinite activitățile de exploatare a pădurilor sau care vor avea un impact asupra pădurilor existente</p>
<p>Managementul dăunătorilor (OP 4.09). Această politică are scopul de a asigura că activitățile de management al dăunătorilor urmează abordările combaterii integrate a dăunătorilor (CID), pentru a minimiza riscurile pentru mediu și sănătate cauzate de utilizarea pesticidelor, precum și de a contribui la dezvoltarea capacității naționale de implementare a CID, și de a reglementa și monitoriza distribuția și utilizarea pesticidelor</p>	<p>Nu. Proiectul nu va sprijini procurarea și utilizarea pesticidelor</p>
<p>Resursele culturale fizice (PO/PB 4.11) Această politică are scopul de a asigura: identificarea și protejarea Resurselor Culturale Fizice (RCF) în proiectele finanțate de Banca Mondială; respectarea legilor naționale care reglementează protecția patrimoniului cultural fizic; RCF includ locuri arheologice și istorice, zone urbane istorice, locurile sfinte, cimitirele, mormintele, valorile naționale unice; este implementată ca element al Evaluării de Mediu</p>	<p>Nu. Toate sub-proiectele propuse vor fi analizate în această privință și, în cazul în care ar putea avea astfel de impacturi, aceste proiecte nu vor fi sprijinite în cadrul proiectului. Nici o școală inclusă în lista națională/locală a Resurselor Culturale Fizice nu va fi inclusă în proiect. CMM specifică că nu va fi nici un impact asupra resurselor culturale fizice, și de aceea nu cad sub incidența PO/PB 4.11 “Resursele culturale fizice”</p>
<p>Populația indigenă (PO/PB 4.10) PI – Grup socio-cultural distinct și vulnerabil, atașat unor habitate distincte geografic sau unor teritorii istorice, având o altă cultură decât zona proiectului și, de obicei, o altă limbă. Politica are scopul de a stimula respectul pentru drepturile omului, economia și cultura populației indigene, precum și de a evita efectele negative asupra acesteia în timpul implementării proiectului</p>	<p>Nu. Această Politică nu este aplicabilă pentru Republica Moldova</p>
<p>Strămutarea involuntară (PO/PB 4.12) Această politică are scopul de a minimiza deplasările de populație, de a trata strămutarea ca un program de dezvoltare, de a oferi oportunități de participare persoanelor afectate, de a ajuta persoanele strămutate în eforturile lor de creștere a veniturilor și standardelor de viață sau cel puțin de restabilire a acestora, de a susține persoanele strămutate, indiferent de legalitatea posesiei, de a plăti compensații pentru bunurile afectate la costul de înlocuire; Anexele OP conțin descrieri ale Planurilor de strămutare și Cadrelor de politici pentru strămutare</p>	<p>Nu. Sub-proiectele vor fi eligibile să devină beneficiarii proiectului cu condiția că ei nu au procurat și/sau nu vor procura teren pentru necesitățile activităților care vor fi sprijinite în cadrul proiectului prin intermediul unui proces care a inclus și/sau va include expropriere oficială. Manualul Operațional al Proiectului va defini o procedură de screening care urmează să fie îndeplinită de implementatorii sub-proiectului, și Echipa de Implementare a PRIM va monitoriza procedura de screening, cu sprijinul echipei BM</p>
<p>Siguranța barajelor (PO/PB 4.37) Această politică are scopul de a asigura că se acordă atenția cuvenită siguranței barajelor în proiectele care implică construcția unor noi baraje, sau care pot fi afectate de siguranța sau funcționarea unui baraj existent sau în construcție; aspecte importante sunt înălțimea barajului și capacitatea rezervorului</p>	<p>Nu. Proiectul nu va sprijini orice activități care pot avea impact asupra siguranței barajelor</p>
<p>Proiect pe cursuri de ape internaționale (PO/PB 7.50) Această politică are scopul de a asigura că proiectele nu vor afecta utilizarea eficientă și protecția cursurilor de ape internaționale, nici nu vor afecta negativ relațiile dintre Bancă și Împrumutații Băncii sau dintre statele riverane.</p>	<p>Nu. Proiectul nu va finanța nici un sub-proiect care ar putea afecta căile navigabile internaționale și în special: proiectele care implică evacuarea apelor uzate direct în căile navigabile internaționale; extragerea sau devierea apelor internaționale; proiecte legate de evacuarea deșeurilor într-o locație care ar putea avea impact asupra apelor internaționale. Aceste cerințe reprezintă criteriile de screening, care trebuie aplicate de către Agenția de Implementare a PRIM</p>
<p>Zone disputate (PO/PB 7.60) Banca poate susține un proiect într-o zonă disputată, dacă statele vizate sunt de acord ca, până la soluționarea disputei,</p>	<p>Nu. Proiectul nu va sprijini orice activități în zonele disputate</p>

Politicile de salvagardare	Relevanța
proiectul propus pentru un stat să continue fără a prejudicia pretențiile celui alt stat.	
Politica privind consultarea publicului (PB 17.50) susține țara care primește împrumutul în procesul de luare a deciziilor, asigurând accesul publicului la informația de mediu și socială a proiectului, și impune cerințe specifice pentru procedura de consultare.	DA. CMM va fi făcut public și consultat în țară înainte de a fi evaluat și plasat în InfoShop al BM.

Notă: Documentele de referință a Politicilor Operaționale (PO) ale BM și procedurile Băncii (PB) sunt prezentate în Anexa F.

1.5.2 Categoriile de screening și procedurile de evaluare a mediului

44. Screening-ul de mediu este o procedură obligatorie pentru PO/PB 4.01 *Evaluarea de mediu*. Banca Mondială desfășoară screening-ul de mediu al fiecărui proiect propus pentru care va acorda finanțare pentru Mondială clasifică proiectul propus în una din cele patru categorii, în funcție de tipul, localizarea, sensibilitatea și amploarea proiectului, precum și natura și amploarea efectelor potențiale asupra mediului⁸. Aceste patru categorii sunt A, B, C și FI.

- a) Proiectele din **Categoria A** pot avea impacturi negative semnificative asupra mediului, care pot fi sensibile, diferite sau fără precedent. Aceste impacturi pot fi sensibile, ireversibile și diverse, cu evacuări directe de poluanți, care sunt suficient de mari pentru a cauza poluarea aerului, apei sau solului; perturbări de scară largă pe teren și /sau împrejurimi; extragerea, consumul și modificarea unor spații întinse de păduri și alte resurse naturale; modificarea ciclurilor hidrologice; deplasarea involuntară a persoanelor și alte perturbări semnificative. Impacturile pot fi diverse, extinse, la nivel de sector, sau preliminar stabilite. Impacturile, în general, rezultă dintr-o componentă majoră a proiectului și afectează zona în întregime sau un sector întreg. Acestea pot afecta o zonă mai extinsă decât terenurile sau instalațiile care sunt supuse lucrărilor fizice. EIM pentru proiectul din categoria A examinează impacturile potențiale negative și pozitive ale proiectului, le compară cu cele ale alternativelor fezabile (inclusiv scenariul "fără proiect"), și recomandă măsurile necesare pentru a preveni, minimiza, atenua sau compensa impacturile negative și pentru a îmbunătăți performanța de mediu. Pentru proiectul din Categoria A, Beneficiarul este responsabil de pregătirea unui raport, a unei EIM complete (sau a unei EIM regionale sau sectoriale multilaterale). Proiectele din Categoria A finanțează activitățile enumerate în *Legea nr. 86 privind EIM (2014)*, în cazul în care se atribuie la activitățile/întreprinderile planificate noi. După cum a fost menționat mai înainte, în cadrul PRIM nu sunt eligibile așa sub-proiecte.
- b) Proiectele din **Categoria B** au impacturi potențiale negative de mediu asupra populației sau zonelor importante de mediu - inclusiv asupra zonelor umede, pădurilor, pășunilor și altor habitate naturale, care sunt mai puțin nocive decât cele din Categoria A. Aceste impacturi sunt specifice locației; puține, dacă există, sunt ireversibile. În majoritatea cazurilor pot fi create măsuri de atenuare mai ușor decât pentru proiectele din Categoria A. EIM pentru un proiect din Categoria B poate varia de la un proiect la altul. La fel ca și în cazul evaluării de mediu a proiectelor din Categoria A, EM a proiectelor din Categoria B examinează impacturile potențiale negative și pozitive ale proiectului și recomandă orice măsuri necesare pentru a preveni, a minimiza, atenua sau compensa impacturile negative și de a îmbunătăți performanța de mediu. Constatările și rezultatele EIM pentru proiectele din Categoria B sunt descrise în documentația de proiect (Documentul de Evaluare a Proiectului și Documentul de informare privind Proiectul/Fișa de date integrată de mediu). Majoritatea subproiectelor susținute în cadrul PRIM se preconizează a fi de Categoria B.
- c) **Categoria C.** Pentru proiectele din categoria C nu este necesară o EIM sau o analiză de mediu, deoarece proiectul este puțin probabil să aibă impacturi negative; în mod normal, ele au acțiuni neînsemnate sau minime privind amplasarea fizică. Evaluarea profesională stabilește că proiectul

⁸ Vezi: Ghidul actualizat privind Evaluarea de Mediu, Deapartamentul de mediu, Aprilie 1993. Banca Mondială

are un impact nesemnificativ sau minim asupra mediului. În afară de screening, nu este necesară nici o acțiune suplimentară de EM. Proiectele din Categoria C corespund activităților ce se referă la categoria a treia a proiectelor, care urmează să aibă impacturi minore asupra mediului și de aceea nu necesită să fie trecute prin procedurile formale ale EIM și EES. O serie de proiecte care urmează să fie finanțate în cadrul PRIM vor cădea în această Categorie.

- d) **Categoria Intermediar Financiar.** Proiectul din Categoria IF implică investiții de fonduri de la Bancă printr-un intermediar financiar, pentru subproiecte care pot cauza impacturi negative asupra mediului. Banca examinează constatările și recomandările EIM pentru a stabili dacă acestea oferă o bază adecvată pentru finanțarea proiectului din partea Băncii. În cazul în care Beneficiarul a finalizat sau a finalizat parțial activitatea privind EIM înainte de implicarea Băncii în proiect, Banca analizează EIM pentru a asigura corespunderea cu această politică. Banca poate solicita, după caz, desfășurarea activității suplimentare privind EM, inclusiv desfășurarea consultărilor publice și publicarea.

45. *Selectarea categoriei de screening* depinde de scara și impactul potențial al activităților planificate, dar și de amplasarea proiectului, precum și de „semnificația” impacturilor posibile privind împrejurimile naturale și socio-culturale. Locațiile care ar putea atribui proiectul la Categoria A, sunt următoarele:

- În cazul amplasării în sau în apropierea ecosistemelor sensibile și valoroase - zone umede, zone naturale, habitatele speciilor pe cale de dispariție;
- În cazul amplasării în sau lângă zonele cu terenuri arheologice și /sau istorice sau institutii culturale și sociale existente;
- În cazul amplasării în zonele dens populate, unde reamplasarea poate fi necesară sau impactul poluării potențiale și alte tulburări pot afecta în mod semnificativ comunitățile;
- În cazul amplasării în regiunile supuse activităților de dezvoltare grele sau unde există conflicte în alocarea resurselor naturale;
- În cazul amplasării de-a lungul cursurilor de apă, în zonele de realimentare acvifere sau în rezervoarele bazinelor hidrografice utilizate pentru alimentarea cu apă potabilă; și
- În cazul amplasării pe terenuri sau ape care conțin resurse valoroase (cum ar fi pescuitul, resurse minerale, plantele medicinale, terenurile agricole).

1.5.3 Informarea și consultarea publică

46. *Procedura de consultare publică a Băncii Mondiale.* Pentru toate proiectele din categoria A și B propuse pentru finanțare de Banca Mondială, pe parcursul procesului de EIM, Beneficiarul consultă toate părțile interesate, inclusiv grupurile interesate de proiect și organizațiile non-guvernamentale locale (ONG-uri) privind aspectele de mediu ale proiectului și ia în considerație punctele lor de vedere. Beneficiarul inițiază astfel de consultări cât mai curând posibil. Pentru proiectele din categoria A, Beneficiarul consultă aceste grupuri cel puțin de două ori: (a) la scurt timp după screening-ul de mediu și înainte de finalizarea termenilor de referință pentru EIM; și (b) odată ce proiectul raportului privind EIM este pregătit. Adicional, Beneficiarul se consultă cu aceste grupuri pe parcursul implementării proiectului, dacă este necesar pentru a aborda problemele legate de EIM, care îi afectează. În proiectele unde localizarea exactă a activităților va fi identificată pe parcursul implementării, beneficiarul trebuie să pregătească un Cadru de Management de Mediu (CMM) pe parcursul elaborării proiectului și să desfășoare consultări publice pe marginea acestui document.

47. *Procedura de informare a Băncii Mondiale.* Pentru consultări semnificative între beneficiar și grupurile interesate de proiect și ONG-urile locale cu privire la toate proiectele din Categoria A și B, propuse pentru finanțare de Banca Mondială, Beneficiarul oferă materiale relevante în timp util, înainte de consultări și într-o formă și limbă cunoscută și accesibilă grupurilor care sunt consultate.

48. Pentru proiectele din Categoria A, pentru consultările inițiale Beneficiarul prezintă un rezumat privind obiectivele proiectului propus, descrierea și impacturile potențiale; pentru consultări după ce este pregătit proiectul raportului privind EIM/CMM, beneficiarul prezintă un rezumat al concluziilor EIM/CMM. Adicional, pentru proiectul din categoria A, beneficiarul face public proiectul raportului privind EIM, care este accesibil persoanelor interesate de proiect și organizațiilor non-guvernamentale locale.

49. Raportul privind EIM/CMM pentru orice proiect din categoria B, propus spre finanțare de Banca Mondială, este făcut public persoanelor interesate de proiect și organizațiilor non-guvernamentale locale. Plasarea publică a raportului EIM/CMM în țara beneficiară și primirea oficială de către Banca a rapoartelor pentru proiectele propuse spre finanțare de Banca Mondială este o pre-condiție pentru evaluarea de către Bancă a acestor proiecte (sau anumitor restructurări).

1.6 Compararea cerințelor naționale și cele ale Băncii Mondiale (BM) privind Evaluarea de Mediu (EM)

50. Deși prevederile de bază ale regulilor și procedurilor naționale privind EM sunt destul de asemănătoare cu cerințele BM, există câteva diferențe importante. Acestea sunt legate în primul rând de: (a) categoriile de evaluare de mediu a proiectelor; (b) Planul de management al mediului; (c) publicarea EIM și consultările publice.

51. *Diferențe în categoriile de screening de mediu.* În cadrul legal actual privind EIM există un sistem oficial de clasificare privind EIM, iar EES solicită ca toate proiectele cu un potențial impact de mediu să conțină în documentația de proiect o evaluare a potențialelor impacturi, precum și un set de măsuri de atenuare. Astfel, toate proiectele cu careva impact de mediu vor necesita evaluare de mediu, respectiv expertiză ecologică. Acestea vor include în majoritatea cazurilor renovarea clădirilor, inclusiv schimbarea acoperișurilor, construirea cazangeriilor, instalarea blocurilor sanitare și conectarea la aprovizionare cu apă și canalizare. Proiectele care nu necesită EM corespund în general unor activități care se preconizează a avea impacturi minore asupra mediului și deci nu trebuie să parcurgă procedurile oficiale ale EIM și EES (proiecte care includ activități de renovare și de construcții sau reconstrucție la scară mică; activități de conservare a energiei la scară redusă, inclusiv schimbarea ferestrelor și ușilor; izolare a pereților). Scara EM a proiectului se decide în fiecare caz concret de către EES/inspectorii de mediu în timpul aprobării preliminare a locației și a specificațiilor tehnice ale proiectului. În cazul în care cerințele de clasificare/EM ale Băncii Mondiale diferă de cele naționale, se vor aplica cerințele mai stricte. Aceasta se aplică la sub-proiectele din categoria C. În timp ce legislația națională în domeniul EIM nu se referă la activități la scară redusă, inclusiv construcția și reabilitarea diverselor clădiri, BM solicită ca aceste sub-proiecte să fie calificate în Categoria B⁹. În aceste cazuri clientul va aplica criteriile și cerințele BM, care constau în pregătirea unei liste de verificare de mediu a PMM.

52. *Diferențe privind PMM.* Deși legislația națională stipulează ca toate proiectele cu potențiale impacturi de mediu să prevadă măsuri de atenuare relevante, nu se solicită un PMM care ar trebuie să specifice, pe lângă activitățile de atenuare propuse, și un plan de monitorizare, cerințe de raportare și aranjamente instituționale pentru implementarea PMM. Legislația națională, de asemenea, nu solicită activități de consolidare a capacităților și includerea acestor cheltuieli în buget. Totuși, toate subproiectele din Categoria B, sprijinite în cadrul PRIM, vor necesita includerea unui plan de monitorizare, cerințe de raportare și aranjamente instituționale în PMM; similar bugetele trebuie să includă acele cheltuieli.

53. *Diferențe privind publicarea și consultările publice.* Nu există o armonizare completă între cerințele Băncii Mondiale și cele naționale în această privință. În conformitate cu legislația națională, publicarea EIM și consultările publice pe marginea acestuia sunt obligatorii numai pentru proiectele mari (proiectele din Categoria A a BM). În același timp, conform Legii privind EES, populația poate organiza din proprie inițiativă o expertiză ecologică publică. Expertiza publică este efectuată în baza unei cereri scrise a unei ONG către autoritatea publică locală¹⁰. În cazul organizării unei astfel de expertize, autoritățile publice locale trebuie să informeze, în termen de șapte zile, asociația obștească despre decizia luată privind permisiunea efectuării expertizei. Asociațiile obștești care efectuează expertiza ecologică sunt obligate să informeze publicul larg despre începerea și rezultatele expertizei. Publicul și ONG-urile au dreptul să obțină documentația de planificare și de proiect, precum și documentația privind EIM, precum și să se familiarizeze cu documentele normativ-tehnice privind efectuarea expertizei ecologice de stat. Rezultatele expertizei ecologice publice sunt transmise organelor care efectuează expertiza ecologică de stat și celor care iau decizia de implementare a activității - subiectul expertizei ecologice publice. Rezultatele și

⁹ E necesar de menționat, că proiectele/activitățile considerate de Banca Mondială în Categoria "B" pot avea un spectru larg de riscuri potențiale, care necesită diferită documentație de Evaluare de Mediu – de la evaluările simple de mediu până la lista de verificare a PMM.

¹⁰ Nici o persoană individuală nu are dreptul să desfășoare EE publică.

concluzia expertizei ecologice publice au caracter de recomandare și pot avea putere juridică doar după ce sunt aprobate de organul de stat responsabil de expertiza ecologică. Rezultatele expertizei ecologice publice pot fi publicate în mass-media și transmise către autoritatea publică locală și alte părți interesate.

54. În cazul politicii Băncii Mondiale privind EM, Beneficiarul are responsabilitatea de a organiza cel puțin o consultare publică pentru toate proiectele din categoria B, cu scopul de a discuta problemele care urmează să fie abordate în PMM sau de a discuta proiectul PMM. Prin urmare, pentru proiect, agenția de implementare va revizui orice documentație ale consultării publice organizate atunci când pregătește documente privind EM națională, pentru a stabili dacă se respectă cerințele Băncii Mondiale. În cazul în care consultarea publică națională este satisfăcătoare, nu vor mai exista alte cerințe privind consultarea. Totuși, dacă nu s-a organizat nici o consultare publică sau dacă agenția de implementare decide că documentele consultării publice nu sunt adecvate, Beneficiarul va trebui să organizeze cel puțin o consultare publică pentru a discuta problemele de mediu ce preocupă comunitățile locale afectate și a le aborda în PMM/CMM. Documentația pentru consultare trebuie prezentată Agenției de implementare ca parte a dosarului subproiectului. Versiunea în limba română a PMM/CMM și procesul-verbal al consultării publice trebuie amplasate într-un loc public, aproape de locația proiectului și, dacă este posibil, pe site-ul Beneficiarului. Proiectele din Categoria B supuse EIM vor fi făcute publice grupurilor interesate de proiect și ONG-urilor locale într-un format ușor accesibil pe site-ul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.

2. Impacturi potențiale de mediu

2.1 Impacturi pozitive

55. Subproiectele care urmează să fie implementate în cadrul PRIM vor genera o serie de impacturi sociale și de mediu pozitive directe și indirecte. *Impacturile pozitive directe* vor fi generate de condițiile de învățare îmbunătățite în școlile de circumscripție - ca rezultat activitățile educaționale sunt desfășurate în spații bine amenajate. *Impacturile pozitive indirecte* se referă la îmbunătățirea generală a mediului educațional, îmbunătățirea sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizare în școli, sisteme de încălzire și ventilare mai bune, și școlile voi fi mai accesibile pentru persoanele cu dizabilități. În plus, proiectul va aduce impact pozitiv privind conservarea energiei și reducerea poluanților în aer.

2.2 Impacturi negative de mediu

56. *Impacturile negative* se referă în principal la componentele de mediu fizice și biologice și sunt legate de poluarea apei, aerului și a solului, eroziunea solului, pierderea biodiversității și a habitatelor, consumul de energie și de apă, sănătate și riscurile profesionale. Pe parcursul activităților de construcție care pot avea o relevanță pentru subproiectele PRIM, principalele efecte negative sunt generate în timpul lucrărilor de renovare și se referă la eroziunea solului, poluarea solului și a apei prin evacuarea de deșeuri, poluarea aerului, acustică și estetică. Cele mai frecvente impacturi potențiale negative generate în urma lucrărilor de renovare și construcție propuse, în afară de construcția atelierului pentru dezvoltarea profesională la LT "M. Manole" din r-nul Căușeni, și semnificația lor sunt prezentate mai jos:

- a) *Praful și zgomotul;*
- b) *Administrarea deșeurilor și scurgerilor:* Lucrările de renovare și (re)construcție vor genera deșeuri solide și lichide, inclusiv ghips-carton, ulei de mașină, vopsele și solvenți. Scurgerile minore de combustibil și alte materiale pot apărea în timpul activităților de renovare. Administrarea necorespunzătoare a deșeurilor pe teren și a scurgerilor ar putea duce la efecte negative asupra mediului la nivel local, inclusiv asupra apelor subterane și elevilor;
- c) *Asbest:* În cazul utilizării necorespunzătoare a azbestului, acest material ar putea fi o problemă reală de sănătate pentru muncitorii din construcții, precum și pentru publicul larg din vecinătatea spațiilor reabilitate, în special atunci când este inhalat;
- d) *Impactul de muncă și de siguranță:* în timpul lucrărilor de construcții, în special, construcția cazangeriilor noi și instalarea panourilor solare, dacă lucrătorii nu vor respecta normele de siguranță necesare, ei pot fi subiectul diverselor accidente;
- e) *Impacturile de sănătate* Impactul asupra sănătății asociat cu activitățile de construcție în interior în cazul utilizării solvenților nocivi/toxici, cleiurilor și vopselelor pe bază de plumb etc.; și
- f) *Ape uzate în rezultatul implementării neadecvate a sub-proiectelor de salubritate;* și
- g) *Emisiile poluante generate de sisteme de încălzire.*

3. Îndrumări de mediu

3.1 Scopul și conținutul îndrumărilor de mediu

57. Scopul Îndrumărilor de mediu ale PRIM este a de a acorda suport echipei de implementare a proiectului în desfășurarea screening-ului de mediu și de a determina impacturile potențiale de mediu a proiectelor selectate și de a asigura următoarele:

- a) Regulile și procedurile pentru screening-ul de mediu a sub-proiectelor care urmează să fie finanțate din cadrul PRIM (*Anexa A*);
- b) Cerințele pentru desfășurarea Evaluării de Impact asupra Mediului (*Anexa B*);
- c) Conținutul și formatul pentru Planul de Management de Mediu și Planul de Monitorizare de Mediu (*Anexa C*);
- d) Măsurile de atenuare propuse care urmează să fie aplicate la implementarea proiectului (*Anexa D*);
- e) Lista de verificare a Planului de Management de Mediu (*Anexa D*).

Până ce acestea sunt numai îndrumările și informația care este generalizată, în unele cazuri, personalului de implementare a proiectului și specialistului de mediu i se recomandă să solicite opinia profesională a autorităților (de ex. de la autoritățile locale de mediu, cercetători, proiectanți, etc.) pentru mai multă informație specifică și consultări.

3.2 Regulile și procedurile pentru screening-ul de mediu

3.2.1 Introducere

58. Screening-ul fiecărui proiect propus pentru finanțare se efectuează în scopul determinării scării și tipului de evaluare a impactului asupra mediului, precum și asigurării că acesta aplică Politicile de salvagardare ale Băncii Mondiale. Atribuirea tipului sub-proiectului la categoria BM și, respectiv, la riscul de mediu care poate fi generat este, într-o oarecare măsură, o hotărâre de expert. Subproiectele cu risc sporit (Categoria A) vor fi automat excluse din finanțare în cadrul sub-proiectelor PRIM; subproiectele cu risc de la moderat la scăzut (Categoria B) și cele cu risc de la minor până la fără risc (Categoria C) – vor fi evaluate conform procedurilor stabilite.

59. În general, semnificația impactului și selectarea screening-ului respectiv depind de tipul și scara subproiectului, locația și sensibilitatea problemelor de mediu, precum și natura și amploarea impactului potențial.

60. Exemple de proiecte care pot fi susținute în cadrul PRIM, categoriile lor și instrumentele aplicate sunt prezentate în *Tabelul 2* de mai jos.

Tabelul 2. Exemple de tipuri de activități ale subproiectelor

Tipuri de activități	Categoria C	Categoria B	Tipul propus de document privind EIM
Lucrări de renovare de scară mică în interiorul spațiilor școlare (de exemplu revopsirea pereților, acoperirea cu țiglă, instalarea cablurilor, noilor conducte de apă, instalațiilor noi de laborator)	X		-
Schimbarea acoperișurilor din azbest		X	Lista de verificare a PMM
Lucrări de renovare majore care implică desfacerea/ reconstrucția pereților (în special atunci când conține izolații sau plăci de azbest)		X	Lista de verificare a PMM
Lucrări de renovare care implică generarea unor cantități relativ mari de deșeuri (de exemplu, schimbarea podelei, schimbarea sistemelor de ventilație sau electrice, schimbarea ușilor și / sau ferestrelor)		X	Lista de verificare a PMM

Tipuri de activități	Categoria C	Categoria B	Tipul propus de document privind EIM
Lucrări de renovare, inclusiv schimbarea ceramicii; reconstrucția birourilor existente, care implică materiale potențial periculoase, cum ar fi: resturi de vopsele, solvenți, emailuri, și schimbarea ușilor și ferestrelor (mai mult de 10)		X	Lista de verificare a PMM
Rețele de aprovizionare cu apă și canalizare		X	EIM și PMM simple
Toalete publice		X	Lista de verificare a PMM
Construirea noilor cazangerii de scară mică		X	EIM și PMM simple
Reconstrucția, modernizarea sistemelor de încălzire, schimbarea sau modernizarea sursei de încălzire precum: cazanelor sau surselor externe, inclusiv cazanelor pe biomasă ș.a.		X	Lista de verificare a PMM
Izolarea clădirilor (pereți, tavane, acoperișuri)		X	Lista de verificare a PMM
Reparația/schimbarea ferestrelor și ușilor exterioare	X		-
Înlocuirea combustibilului		X	Lista de verificare a PMM
Eficiența energetică	X		-
Izolarea conductelor	X		-
Instalarea sistemelor de încălzire a apei de la soare	X		-

61. Pentru subproiectele din categoria C în afară de screening, nu este necesară nici o acțiune ulterioară de EM. În cazul în care implementatorii PRIM întâmpină dificultăți în clasificarea subproiectelor BM, e necesar să se consulte cu Inspectoratul Ecologic de Stat.

62. În baza Listei de verificare de mediu, prezentată în *Anexa A*, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și/sau FISM este responsabil pentru propunerea categoriei pentru fiecare sub-proiect și asigură pregătirea, consultarea și publicarea documentului corespunzător privind EM.

3.2.2 Evaluarea impactului asupra mediului pentru subproiectele din Categoria B

63. După screening-ul inițial de mediu a ofertei subproiectului, pentru subproiectele de categoria B implementatorii vor iniția EIM și vor pregăti PMM pentru activitățile de aprovizionare cu apă și canalizare sau construcția unei cazangerii noi. Toate celelalte tipuri de proiecte vor necesita numai pregătirea unei liste de verificare de mediu, și vor completa Lista de verificare a PMM, în scopul de a identifica, evalua și de a preveni impactul potențial asupra mediului și a identifica măsurile de atenuare, care pot fi incluse în documentația de proiect¹¹. *Tabelul 2* specifică în ce caz trebuie aplicate instrumentele de EM. Personalul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării /FISM trebuie să se consulte cu Banca Mondială în cazul în care are incertitudini privind documentul aplicabil necesar pentru sub-proiect.

64. *Listele de verificare a PMM*. În cazul în care proiectul include lucrări de (re)construcție de scară mică, se propune a utiliza un format-tip a listei de verificare a PMM ("Lista de verificare a PMM"), elaborat de Banca Mondială pentru a oferi "practici pragmatice bune", care este elaborat pentru a fi ușor de utilizat și este în conformitate cu cerințele de mediu (este prezentat în *Anexa D*). Formatul-tip a listei de verificare include abordările tipice preventive și de atenuare pentru contractele comune de lucrări de renovare cu impact localizat. Este prevăzut ca acest format să includă elementele cheie ale unui Plan de Management de Mediu (PMM) pentru a întruni cerințele de Evaluare de mediu ale Băncii Mondiale (ref. PO/BP/GP

¹¹ Scopul EIM și/ sau PMM este de a prevedea efectele potențiale și de a îmbunătăți aspectele de mediu ale subproiectelor prin minimizarea, atenuarea sau compensarea efectelor negative. Termenii de referință pentru o Evaluare a Impactului asupra Mediului și un Plan de Management de Mediu sunt atașate în anexele B și C ale CMM. Solicitantul proiectului este responsabil pentru efectuarea acestui studiu și pregătirea Planurilor de management de mediu.

4.01).

65. Lista de verificare a PMM are patru părți:

- a) *Partea 1* este descriptivă ("pașaportul terenului"), care descrie specificul proiectului din punct de vedere a locației, descrierea lucrărilor și lista autorizațiilor sau procedurilor de informare cu referire la reglementările relevante. Anexele pentru informații suplimentare pot fi adăugate, dacă este necesar;
- b) *Partea 2* include informații de salgardare;
- c) *Partea 3* include măsuri de screening de mediu și sociale, precum și măsuri de diminuare într-un format simplu Da/Nu, și
- d) *Partea 4* include un Plan de monitorizare specific terenului pentru activitățile desfășurate în timpul lucrărilor de reabilitare.

3.3 Măsurile propuse de atenuare a impactului

66. *Măsurile organizatorice.* Înainte de a începe activitățile de reabilitare este necesar de a informa inspectoratele de construcție și de mediu locale și comunitățile în mass-media și /sau pe site-urile accesibile publicului despre lucrările care vor fi efectuate (inclusiv la șantier). Adițional, este necesar să dispună de toate permisele necesare din punct de vedere legal. Toate lucrările trebuie efectuate într-un mod sigur și disciplinat pentru a minimiza impactul asupra locuitorilor vecini și asupra mediului. Constructorii trebuie să fie îmbrăcați în mod corespunzător, să dispună de măști de respirație și ochelari de protecție, mănuși și încălțăminte de siguranță necesare.

67. *Protecția aerului și reducerea prafului.* În timpul activităților de reabilitare este necesar de a utiliza topoganul mai sus de primul etaj și de a menține demolarea molozului în zona controlată, pulverizând cu apă, pentru a reduce praful de moloz. De asemenea, este necesar de a reduce praful în timpul forajului pneumatic/demolării pereților prin pulverizare cu apă și/sau instalarea dispozitivelor pentru absorbția prafului. Este strict interzis arderea de materiale de construcții/deșeuri pe teren. Pentru transportarea oricărui alt material plin de praf la locul unde se desfășoară renovări, e necesar de a umezi sau acoperi încărcătura. Reducerea prafului pe teren în timpul sezonului uscat al anului se efectuează prin umezirea suprafeței solului. Lucrătorii care efectuează lucrările trebuie să dispună de haine de protecție și măști de respirație.

68. *Reducerea zgomotului.* Înainte de începerea oricăror lucrări se recomandă de a informa direct sau prin intermediul panourilor locale sau ziare toate părțile potențial interesate și mai ales vecinii despre activitățile de reabilitare. Zgomotul poate fi redus prin utilizarea practicilor bune de management și efectuarea lucrărilor în timpul vacanței sau după lecțiile de școală. Echipamentele și utilajele de construcție utilizate trebuie să fie calibrate în conformitate cu standardele referitoare la emisiile de zgomot.

69. *Deșeurile de la construcții și poluarea.* Drept o cerință generală este că elementele de construcție existente care urmează a fi renovate (pereții, plăcile de ciment, etc.) trebuie renovate cu atenție și deșeurile de construcție trebuie să fie sortate și scoase în mod organizat și evacuate pe un teren autorizat. Toate materialele valoroase (uși, ferestre, obiecte sanitare, etc.) trebuie dezasamblate cu atenție și transportate în zona de stocare alocată în acest scop. Materialele valoroase trebuie să fie reciclate în cadrul proiectului sau vândute. Deșeurile, unde e posibil, să fie reduse la minimum, separate și tratate corespunzător. Dacă deșeurile sunt separate, ele sunt mai ușor de gestionat. Unele materiale, cum ar fi ușile sau chiuvetele de ceramică pot fi utilizabile din nou pe teren. Materialele neutilizabile e necesar să fie transportate la locul corespunzător pentru reciclare. Pentru deșeurile nereciclabile, în acord cu municipalitatea, deșeurile vor fi depozitate la groapa de gunoi a localității. Arderea deschisă și ilegală a oricăror deșeuri este strict interzisă. Adițional la deșeurile solide, pe teren vor fi produse și unele deșeuri periculoase: precum restul de vopsele, emailuri, ambalaje de la uleiuri, uleiuri, materiale contaminate cu ulei, materiale de izolare, etc. În baza prevederilor cadrului legal de mediu - toate deșeurile trebuie colectate și transmise organelor locale autorizate pentru colectarea și transportarea deșeurilor periculoase.

70. *Azbestul.* Abordarea generală în timpul utilizării acestui material este că constructorii ar trebui să evite distrugerea plăcilor de azbest de pe acoperișuri sau de la izolarea pereților, depozitându-le într-o locație

închisă pentru a asigura că oamenii nu le vor scoate pentru utilizare personală. De asemenea, constructorii trebuie să evite eliberarea fibrelor de azbest în aer de la distrugere. De asemenea, este necesar ca în timpul lucrului cu plăci de azbest muncitorii să poarte haine speciale, mănuși și măști de respirație. Utilizarea Materialelor care conțin Azbest (MCA) nu va fi permisă în cadrul proiectelor selectate. În cazul în care a fost presupusă sau confirmată prezența MCA în infrastructura existentă și perturbarea lor s-a dovedit a fi inevitabilă, este responsabilitatea Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și/sau FISM să includă următoarelor cerințe în PMM pentru lucrările de construcție:

- a) Respectarea legilor și reglementărilor în țara gazdă pentru controlul expunerii mediului și a lucrătorilor la azbest în lucrările de construcții și evacuarea deșeurilor în cazul în care sunt prezente MCA;
- b) Determinarea dacă este necesară acordarea de licențe și autorizări pentru lucrări;
- c) Elaborarea unui plan de efectuare a lucrărilor ce include eliminarea și evacuarea de MCA într-un mod care minimizează expunerea la azbest a lucrătorilor și comunității. Planul e necesar să includă: (i) izolarea zonelor interioare unde va avea loc eliminarea; (ii) protecția pereților, podelelor și altor suprafețe cu foi de material plastic; (iii) construcția facilităților de decontaminare pentru lucrători și echipamente; (iv) eliminarea MCA folosind metode umede și plasarea imediată a materialului în containere impermeabile; (v) curățirea finală cu echipament în vacuum și decontaminarea instalațiilor; (vi) evacuarea MCA și a materialelor contaminate într-un depozit de deșeurii autorizat; (vii) verificarea și monitorizarea aerului în timpul desfășurării lucrărilor, precum și prelevarea finală de probe de aer, de către o entitate independentă;
- d) Firmele de construcții și/sau persoanele angajate în construcție trebuie să fie instruite în probleme de sănătate și securitate;
- e) Asigurarea tuturor lucrătorilor din construcții, cu mijloace de protecție individuală, inclusiv măști de respirație și îmbrăcăminte de unică folosință;
- f) Beneficiarul sau contractantul selectat trebuie să informeze autoritățile despre evacuare și eliminare în conformitate cu reglementările în vigoare și cooperarea cu reprezentanții agenției pe parcursul tuturor inspecțiilor și anchetelor.

71. *Depozitarea temporară a materialelor* (inclusiv a celor periculoase). Stocarea de materiale de construcții trebuie evitată, dacă este posibil. Altfel, materialele de construcții vor fi depozitate pe teren, și protejate de intemperii. Materiale periculoase, cum ar fi: vopselele, uleiurile, emailurile și altele e necesar să fie păstrate pe o suprafață impermeabilă, și absorbantii, precum nisipul sau rumegușul trebuie să fie păstrate în spațiile închise.

72. *Asigurarea sănătății și securității lucrătorilor*. Lucrătorii trebuie să dispună de echipament de protecție, mănuși de cauciuc, măști, ochelari și mască de respirație cu filtru, precum și căști. Înainte de începerea lucrărilor de renovare, toți lucrătorii trebuie să treacă un curs de instruire privind securitatea muncii. De asemenea, este necesar de a efectua controlul de rutină a mașinilor și echipamentelor în scopul detectării problemelor și respectării termenului de reparație, instruirii lucrătorilor încadrați în utilizarea mașinilor, instrumentelor și echipamentului privind metodele și tehnicile sigure de lucru. O atenție deosebită trebuie acordată operațiunilor de sudură. Este interzis distribuirea instrumentelor defectate sau neverificate pentru efectuarea lucrărilor, precum și lăsarea instrumentelor mecanice conectate la rețeaua de alimentare cu energie electrică sau conductele de aer comprimat; tragerea în sus și îndoirea cablurilor și conductelor de aer; instalarea cablurilor și țevilor prin intersectarea lor cu cablurile electrice, dirijarea elementelor de rotație a instrumentelor de mână electrice.

73. *Buna gospodărire*. Aceasta se referă la practicile generale bune de a păstra terenurile curate și organizate, inclusiv activitățile relevante de mediu, cum ar fi depozitarea materialelor periculoase, restricții de acces pentru personalul din afară și respectarea securității la locul de muncă etc.

3.4 Monitorizarea de mediu

74. *Monitorizarea de mediu* pe parcursul implementării subproiectului oferă informații cu privire la aspectele cheie de mediu ale acestuia, în special impactul lui asupra mediului și eficiența măsurilor de atenuare. Astfel de informații permit de a evalua succesul măsurilor de atenuare, ca parte de supraveghere a proiectului, precum și a propune măsurile de corectare care trebuie luate atunci când este necesar. Prin

urmărire, CMM identifică obiective de monitorizare și specifică tipul de monitorizare, precum și legătura acestora cu măsurile de diminuare și impacturile. În special, secțiunea de monitorizare a PMM prevede (a) o descriere specifică și detalii tehnice, a măsurilor de monitorizare, inclusiv parametrii care urmează a fi măsurați, metodele care trebuie utilizate, alegerea locațiilor, frecvența măsurătorilor, limite de detecție (după caz), și definirea unor praguri care vor semnala necesitatea unor acțiuni corective; și (b) monitorizarea și procedurile de raportare pentru (i) asigurarea depistării preventive a condițiilor care necesită măsuri de atenuare speciale, și (ii) furnizarea informației cu privire la progresul și rezultatele atenuării.

75. În cazul în care va fi aprobat, la etapa de funcționare a subproiectului, agenția de implementare/UCP va efectua monitorizări permanente a terenurilor, pentru a confirma respectarea instrumentelor EM. Separat, experții Băncii Mondiale de asemenea, vor efectua vizite anuale pe teren pentru a examina respectarea cerințelor de mediu. Ulterior, în cazul reclamațiilor ce țin de nerespectarea cerințelor, reprezentantul teritorial al IES și alte autorități pot, de asemenea, să efectueze supravegherea și monitorizarea de mediu pentru a identifica nivelul de conformitate cu documentația de proiect convenită și măsurile de atenuare necesare pentru a asigura implementarea subproiectelor în conformitate cu Planul de Management de Mediu sau a asigura că au fost puse în aplicare măsurile de corectare necesare. Formatul propus al Planului de Monitorizare de Mediu este prezentat în *Anexa C*.

76. Respectarea măsurilor convenite de protecție a mediului trebuie să fie raportate Băncii Mondiale de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și/sau FISM în mod regulat (semestrial) în rapoartele privind progresul proiectului. În caz de nerespectare, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării /FISM împreună cu reprezentanții IES investighează cauza (cauzele) nerespectării, și o decizie trebuie luată pentru a aduce subproiectul în conformitate cu prevederile legii, altfel finanțarea va fi suspendată.

77. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării/ FISM face publică informația cu privire la monitorizarea activităților de management de mediu și măsurile de atenuare în rapoartele sale prezentate BM privind implementarea subproiectului și în timpul vizitelor periodice de suport ale Băncii.

3.5 Publicarea și consultarea PMM

78. În cazul sub-proiectelor din Categoria B, care includ construcția noilor cazane sau activități de aprovizionare cu apă și salubritate, este necesar de a publica documentul EIM/PMM și de a desfășura consultări publice cu principalele părți interesate, inclusiv populația locală, înainte de începerea lucrărilor. Scopul consultărilor este de a informa grupurile interesate despre proiect și de a le oferi oportunitatea să-și exprime opiniile privind problemele de mediu, care pot apărea pe parcursul implementării subproiectului. Orice problemă care a fost discutată în cadrul consultărilor trebuie să fie inclusă în PMM. Astfel, "*opinia publică*" va fi auzită și reflectată în implementarea subproiectului. Documentația privind consultările publice trebuie să fie inclusă în PMM și păstrată în dosarul proiectului.

79. În cazul celorlalte tipuri de subproiecte, care includ activități de reconstrucție, deși nu sunt necesare consultările publice speciale, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării /FISM trebuie să ofere informație tuturor părților interesate despre construcție, prin instalarea unui panou de informații la locul lucrărilor. Adicional, toată informația specifică a subproiectului, precum și Lista de verificare a PMM este, de asemenea, făcută public pe panoul informațional al școlii și pagina web a Proiectului.

3.6 Includerea PMM în documentația de proiect

80. Prevederile EM pot fi utilizate pentru următoarele:

- a) includerea cerințelor de mediu în Manualul Operațional al Proiectului;
- b) includerea PMM/listelor de verificare a PMM în contractele de construcții pentru subproiectele individuale, atât specificațiile, cât și devizele de cheltuieli, iar Contractorii vor include costurile în ofertele lor financiare;
- c) identificarea responsabilității ulterioare în cadrul MECC/FISM privind PMM/listele de verificare a PMM; și

- d) monitorizarea și evaluarea măsurilor de atenuare /evitare, identificate în cadrul examinării specifice pe teren și în PMM/listele de verificare a PMM. Măsurile de atenuare necesare constituie o parte integrantă a implementării subproiectului, inclusiv contractele obligă contractorii de a respecta cerințele de mediu în timpul desfășurării lucrărilor de construcții¹².

3.7 Examinarea și aprobarea Evaluării de mediu a subproiectelor

81. *Examinarea și aprobarea EM.* Ministerul Educației, Culturii și Cercetării /FISM va prezenta PMM al subproiectului Inspectoratului Ecologic de Stat teritorial pentru efectuarea expertizei ecologice. În cazul subproiectelor de alimentare cu apă și canalizare sau construcția de noi cazangerii, documentația EIM & EMP se depune la Inspectoratul Ecologic de Stat și va fi avizat la nivel național. Nici un subproiect nu va începe (re)construcția pînă nu va primi un răspuns pozitiv în scris în mod oficial de la IES. Documentația privind aprobarea EES trebuie să fie plasată într-un dosar al subproiectului și să fie disponibilă pentru verificare de BM.

82. *Activitățile de supraveghere și monitorizare.* Pe parcursul implementării subproiectului, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării /FISM va avea responsabilitatea generală de supraveghere pentru a asigura îndeplinirea măsurilor indicate în PMM în modul corespunzător. În colaborare cu autoritățile locale și IES, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării /FISM va efectua monitorizarea de mediu a subproiectului pe parcursul etapelor de construcție și funcționare specificate în planul de monitorizare a PMM.

83. *Raportarea.* Rapoartele periodice semi anuale de progres a PRIM vor include un compartiment intitulat "Managementul de Mediu". Compartimentul va fi succint: prezentarea unei descrieri a activităților de monitorizare, toate problemele identificate și modul în care acestea au fost sau sunt planificate a fi soluționate.

¹² Toți contractanții vor utiliza standardele și procedurile tehnice acceptabile de mediu în timpul efectuării lucrărilor. Adițional, clauzele contractuale vor include cerințele privind respectarea tuturor legilor și normelor în domeniul construcțiilor naționale, ocrotirii sănătății, precum și a celor de salvagardare și de protecție a mediului.

4. Aranjamentele instituționale pentru implementarea CMM

4.1 Responsabilitățile generale de implementare

84. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării este responsabil de implementarea PRIM. Implementarea proiectului se va baza, în primul rând, pe structurile existente ale Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și activitățile propuse în cadrul proiectului vor fi parte din activitățile zilnice ale echipei Proiectului. Adicional, o parte din Componenta 1 va fi în responsabilitatea de implementare a FISM. În special, FISM va fi responsabil pentru renovarea a 15 școli finanțate de către PRIM, iar Ministerul Educației, Culturii și Cercetării va fi responsabil pentru renovarea a 6 școli finanțate din resursele bugetului de stat. O echipă de consultanți local (personalul PRIM) au fost angajați pentru implementarea proiectului și constituie Unitatea de Coordonare a Proiectului (UCP). Banca, prin vizite periodice, de asemenea, va verifica t documentația de mediu a școlilor selectate, precum și va efectua vizite la fața locului pentru a asigura conformitatea. Sarcini specifice ar putea fi delegate altor agenții guvernamentale, cu aprobarea prealabilă de către Bancă.

85. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și FISM va monitoriza respectarea Acordului de Finanțare și documentelor proiectului privind procesul de EM, inclusiv va desfășura monitorizarea periodică a procesului de screening a cererilor privind cerințele EM.

4.2 Responsabilitățile majore ale Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și FISM

86. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și FISM va asigura că activitățile proiectului sunt evaluate din punct de vedere a mediului și că PMM este implementat în modul corespunzător. În special:

- a) coordonarea aspectelor de mediu și cu privire la EM;
- b) desfășurarea evaluării eligibilității subproiectului din punct de vedere a mediului și screening-ului de mediu a subproiectelor;
- c) oferirea informației necesare ofertanților subproiectului privind problemele de mediu (în special, informarea lor despre criteriile de mediu care urmează să fie utilizate, explicarea tuturor obligațiilor privind procedura de EIM etc.);
- d) monitorizarea impacturilor de mediu în cadrul monitorizării totale a implementării subproiectelor; și
- e) comunicarea cu autoritățile competente privind EIM (MM, IES).

4.3 Consultantul de mediu din cadrul Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și FISM

87. În scopul implementării măsurilor de protecție a mediului și monitorizării măsurilor de salvagardare sociale, a fost angajat un *consultant de mediu*, pentru a acorda suport Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și FISM în respectarea cerințelor de mediu ale PRIM. Responsabilitatea de bază a consultantului de mediu va fi coordonarea activităților de evaluare a mediului și asigurarea implementării în mod corespunzător a cerințelor CMM. Rolul consultantului în domeniul mediului este: i) acordarea asistenței beneficiarilor proiectului în determinarea impacturilor care pot fi generate de activitățile propuse, pentru care sunt acordate împrumuturi și recomandarea în termeni specifici a măsurilor de atenuare necesare care urmează să fie luate; ii) efectuarea screening-ului și asigurarea că activitățile de mediu (EM/PMM) sunt desfășurate pentru investițiile propuse; și iii) monitorizarea și raportarea regulată a efectelor asupra mediului, care pot fi provocate de activitățile financiare și asigurarea întreprinderii măsurilor de atenuare. Consultantul de mediu va vizita permanent și selectiv subproiectele și va asigura monitorizarea adecvată pentru toate subproiectele. Consultantul de mediu, de asemenea, este responsabil pentru chestiunile de achiziționare a terenului în cadrul subproiectelor PRIM pentru a fi sigur că nu cad sub incidența PO OP 4.12.

88. *Instruiri pentru consultantul de mediu.* Personalul Băncii Mondiale este disponibil să desfășoare formări și să ofere recomandări Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și FISM, după necesitate, privind aplicarea cerințelor de mediu ale Băncii.

4.4 Companiile de construcții

89. Toate activitățile de re(construcție) și instalare vor fi efectuate de companiile autorizate. Ele sunt responsabile pentru implementarea calitativă și totală a prevederilor PMM.

5. Bugetul

90. Resursele financiare care urmează să fie utilizate pentru pregătirea subproiectelor EIM și/sau PMM/ listei de verificare a PMM, pentru obținerea autorizațiilor necesare și altor activități relevante este responsabilitatea Guvernului. Totuși, cu aprobarea prealabilă a Băncii, resursele proiectului pot fi folosite în acest scop. Ele vor depinde de oferta proiectului, complexitatea acestuia, scara proiectului, etc. La etapele de construcție și funcționare, Guvernul, de asemenea, va fi responsabil pentru utilizarea resurselor financiare pentru instalații și alte activități pentru a asigura măsurile de diminuare privind impacturile de mediu din activitățile sectoriale. Aceste cheltuieli vor depinde de tehnicile și tehnologiile speciale utilizate pentru implementarea măsurilor de atenuare, precum și de scara, numărul, varietatea și alți factori.

6. Publicarea și consultarea CMM

91. Publicarea proiectului Cadrului de Management de Mediu a Proiectului a avut loc la **20 martie 2015**, fiind plasat pentru consultări pe platforma-web publică (particip.gov.md), precum și pe pagina web a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării (www.edu.gov.md). UCP a transmis în format electronic rezumatul CMM tuturor părților interesate.

92. Consultările privind proiectul CMM au avut loc la **31 martie 2015** în cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, cu sediul în Chișinău, cu participarea reprezentanților Unității de Coordonare a PRIM, beneficiarilor, autorităților naționale de mediu și organizațiilor non-guvernamentale.

93. În cadrul consultărilor, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a prezentat publicului un rezumat al proiectului CMM. În special, publicul a fost informat despre procedurile de screening pentru subproiecte, tipurile de EIM pentru subproiecte, impacturile potențiale care pot fi generate de activitățile propuse, precum și măsurile care urmează a fi luate pentru a preveni/reduce impacturile potențiale. Invitații la consultări au participat activ în discuții, care au fost axate pe procedurile propuse de screening de mediu și capacitatea agenților de implementare de a desfășura managementul și monitorizarea de mediu ale sub-proiectelor.

94. După întrunire, Cadrul Managementului de Mediu a fost finalizat. Raportul privind consultările publice cu privire la proiectul CMM este prezentat în *Anexa E*.

95. Versiunea finală a Cadrului de Management de Mediu aprobată de Banca Mondială a fost plasată pe pagina web externă a Băncii Mondiale pentru informare, precum și pe pagina web a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Ulterior, CMM a fost revizuit și plasat în mod public în luna septembrie 2017 pentru a include modificările în activitățile proiectului și responsabilitățile de implementare, dar fără modificări substanțiale privind politicile și procedurile descrise în CMM.

96. Prezentul document este o versiune actualizată a CMM din septembrie 2017 și înlocuiește versiunile precedente. Această versiune a CMM include modificările adiționale în proiectarea proiectului, activități și implementare, care va fi transmis pentru examinare către Consiliul Directorilor Executivi ai Băncii Mondiale, ca parte a procesării Finanțării Adiționale pentru proiect.

Anexe

Anexa A. Lista de verificare de mediu

Partea I

(se completează pentru toate subproiectele PRIM)

1. Denumirea subproiectului: _____

2. Descrierea subproiectului:

3. Activitățile de renovare propuse (Da/Nu)

Activitatea	Da	Nu	Comentarii
Activități de reconstrucție în interiorul școlii (de exemplu revopsirea pereților, acoperirea cu țiglă, instalarea conductelor, cablurilor, conductelor de apă, instalațiilor noi de laborator etc.)			
Schimbarea acoperișului de azbest			
Activități de reconstrucție majore care implică scoaterea/ reconstrucția pereților (în special atunci când conțin azbest)			
Lucrările de renovare care implică generarea unor cantități relativ mari de deșeuri (de exemplu, schimbarea podelei, schimbarea sistemelor de ventilație și sau electrice, schimbarea ușilor și / sau ferestrelor)			
Activități de renovare, inclusiv schimbarea ceramicii; reconstrucția birourilor existente care implică materiale potențial periculoase, cum ar fi resturi de vopsele, solvenți, emailuri, și schimbarea ușilor și ferestrelor (mai mult de 10)			
Sistemul de aprovizionare cu apă			
Veceuri publice			
Construcția cazangeriilor locale mici			
Renovarea, modernizarea sistemului autonom de încălzire, înlocuirea echipamentelor cazanelor vechi și instalarea de noi			
Izolarea pereților, subsolurilor și mansardelor			
Reparații / schimbarea ușilor și ferestrelor exterioare			
Înlocuirea combustibilului			
Eficiența energetică			
Izolarea țevilor			
Încălzitoare solare de apă			

Beneficiar: _____ Semnătura: _____ Data: _____

Partea II

(se completează de responsabilul echipei de implementare a PRIM)

1. Categoria de mediu a subproiectului (B sau C)	
2. Evaluarea de mediu/Planul de management de mediu necesare (Da / Nu)	
3. Lista de verificare a PMM necesară (Da / Nu)	
4. Momente specifice necesare de abordat:	

Responsabilul PRIM: _____ Data: _____

Anexa B. Termenii de referință privind evaluarea impactului asupra mediului

Un raport privind *Evaluarea de Mediu* pentru proiectele selectate în Categoriile A și B se focusează asupra problemelor majore de protecție a mediului cauzate de sub-proiect. Scopul lui primar este de a identifica măsurile, care fiind încorporate în elaborarea și implementarea proiectului vor asigura minimalizarea efectelor negative asupra mediului înconjurător. Scopul și nivelul detaliilor cerute pentru analiză depind de amploarea și seriozitatea impactului potențial.

Raportul privind Evaluarea de Mediu va include următoarele elemente:

- a. **Sumar Executiv.** Se descriu concluziile semnificative și acțiunile recomandate.
- b. **Politici, cadrul administrativ și legal.** Se descrie cadrul legal și de reglementare a managementului de mediu în jurisdicția căruia are loc studiul.
- c. **Descrierea sub-proiectului.** Se descrie domeniul și scopul proiectului, contextul geografic, ecologic, vremelnic și socio-economic, în care se va desfășura proiectul. Descrierea va determina grupurile sociale care vor fi afectate, va include o hartă a terenului și va identifica orice facilități în afara terenului sau de susținere necesare pentru implementarea proiectului.
- d. **Date generale.** Se descriu condițiile fizice, biologice și sociale relevante, inclusiv orice schimbări semnificative anticipate înainte de implementarea proiectului. Informația va fi legată de schița proiectului, amplasarea lui, măsurile de operare sau de minimalizare a riscului.
- e. **Impactul asupra mediului.** Se descrie impactul pozitiv și negativ presupus în termeni cantitativi în măsura posibilă. Se identifică măsurile de reducere a riscului ecologic și se estimează reziduurile/deșeurile ce vor rezulta. Se descriu limitele datelor disponibile și momentele de nesiguranță legate de evaluarea impactului de mediu precum și rezultatele reducerii riscului propus.
- f. **Analiza alternativelor.** Se compară sistematic alternativele realizabile cu locul desfășurării proiectului, schița și activitatea inclusiv "cum ar fi situația fără proiect", în termenii impacturilor presupuse, costurile și corespunderea cu condițiile locale. Se compară fiecare alternativă cu impactul asupra mediului și costurile relevante planului propus.
- g. **Planul Managementului de Mediu (PMM).** Dacă sunt identificate schimbări majore a mediului ce necesită reducere a riscului de mediu, PMM va identifica măsuri și acțiuni care vor fi efectuate, va defini indicatorii cheie și alte necesități pentru efectuarea unei reduceri a riscului efective, precum și monitorizarea ulterioară a situației.
- h. **Anexe.** Acestea vor include:
 - (i) Lista persoanelor care vor efectua EM;
 - (ii) Referințe folosite în pregătirea Raportului;
 - (iii) Procese verbale cronologice a ședințelor și consultațiilor cu ONG-uri și hotărârilor acceptate;
 - (iv) Tabele care reflectă date relevante descrise în textul de bază, și;
 - (v) O listă a rapoartelor asociate așa ca planuri de relocare sau evaluări sociale pregătite pentru proiect.

Anexa C. Conținutul Planului de Management de Mediu

Partea 1. Obiecții generale

Planul de Management de Mediu (PMM) pentru proiectele de risc intermediar (Categorii B de subproiecte), PMM poate fi, de asemenea, o modalitate eficientă din care rezumă activitățile și măsurile necesare pentru a reduce eficient impactul negativ asupra mediului (descrierea și formatul *Planului de Management de Mediu* sunt prezentate în *Partea 2* mai jos).¹³

Formatul PMM este prezentat în *Partea 3* de mai jos. Acesta reprezintă un model de elaborare a unui PMM. Modelul divizează ciclul de proiect în trei faze: construirea, operarea/activitatea și lichidarea. Pentru fiecare fază, echipa de pregătire identifică orice impact semnificativ asupra mediului, care anticipat se bazează pe analiza efectuată în contextul unei evaluări de mediu. Pentru fiecare impact, măsurile de atenuare urmează a fi identificate și enumerate. Estimarea costului acțiunilor de atenuare va fi în funcție de estimările pentru instalare (investiții) și exploatarea (costuri operaționale). *Formatul PMM* propune, de asemenea, pentru identificarea responsabilităților instituționale pentru "instalarea" și „funcționarea” mijloacelor instrumente și metode de atenuare.

Pentru a ține evidența cerințelor, responsabilităților și costurile pentru monitorizarea implementării măsurilor de atenuare identificate în Evaluarea de Mediu pentru Categoriile A sau B de subproiecte, un Plan de Monitorizare ar putea fi util. *Formatul Planului de Monitorizare* este prezentat în *Partea 4* de mai jos. La fel ca și PMM, ciclul subproiectului este divizat în trei faze (construcție, operare și lichidare). *Formatul*, de asemenea, include un rând pentru informația de bază, care este critică pentru realizarea monitorizării corecte și credibile. Elementele cheie sunt:

- Ce a fost monitorizat?
- Când a fost efectuată monitorizarea?
- Care sunt parametrii de monitorizare pentru a asigura comparații semnificative?
- Când sau cât de des monitorizarea este necesară sau mai eficientă?
- De ce parametri urmează a fi monitorizați (Ce ne spun despre impactul asupra mediului)?

În plus, la aceste întrebări, este util să se identifice costurile asociate cu monitorizarea (atât investiții și periodicitatea), precum și responsabilitățile instituționale.

Atunci când un Plan de Monitorizare este elaborat și pus în aplicare în contextul implementării Proiectului, Unitatea de Coordonare a Proiectului (UCP) va solicita rapoarte la intervale corespunzătoare și va include concluziile în rapoartele sale periodice către Banca Mondială și le va pune la dispoziția personalului Băncii în timpul misiunilor de supraveghere.

Partea 2. Descrierea Planului de Management de Mediu

Planul de Management de Mediu (PMM) identifică măsurile realizabile și eficiente, care pot reduce impactul negativ potențial asupra mediului la nivel acceptabil. Planul include măsuri compensatorii în cazul în care măsurile de atenuare nu sunt fezabile, cost-eficiente, sau suficiente. În mod specific, PMM (a) identifică și rezumă toate efectele negative anticipate semnificative asupra mediului (inclusiv cele care implică mutări involuntară a populației), (b) descrie - în detalii tehnice - fiecare măsură de atenuare și reducerea riscurilor, inclusiv tipul de impact, la care se referă și condițiile în care este necesară (de exemplu, în continuu sau în cazuri neprevăzute), împreună cu schița de proiect, descrierea echipamentelor și procedurile de operare, precum necesar la caz; (c) estimează orice impact potențial al acestor măsuri asupra mediului; și (d) prevede legătura cu alte planuri de atenuare (de exemplu, pentru mutarea involuntară a populației sau entităților băștinașe sau bunuri și proprietăți culturale ș.a.), necesare pentru proiect.

¹³ După cum a fost menționat anterior, PRIM nu va susține orice lucrări care ar cădea în Categoria A a Băncii pentru mediu.

Monitorizarea. Monitorizarea de mediu pe parcursul implementării subproiectului oferă informații cu privire la aspectele cheie de mediu ale acestuia, în special impactul lui asupra mediului și eficiența măsurilor de atenuare. Astfel de informații permit împrumutatului și Băncii de a evalua succesul de atenuare, ca parte de supraveghere a proiectului, precum și a propune măsurile de corecție, care trebuie luate atunci când este necesar. Prin urmare, PMM identifică obiective de monitorizare și specifică tipul de monitorizare, în conformitate cu impactul evaluat în raportul EIM și măsurile de atenuare descrise în PMM. În special, secțiunea de monitorizare a PMM prevede (a) o descriere specifică și detalii tehnice, a măsurilor de monitorizare, inclusiv parametrii care urmează a fi mășurați, metodele care trebuie utilizate, alegerea locațiilor, frecvența măsurătorilor, limite de detecție (după caz), și definirea unor praguri care vor semnala necesitatea unor acțiuni corective; și (b) monitorizarea și procedurile de raportare pentru (i) asigurarea depistării preventive a condițiilor care necesită măsuri de atenuare speciale, și (ii) furnizarea informației cu privire la progresul și rezultatele atenuării.

Dezvoltarea capacităților și Instruirea. Pentru asigurarea implementării la timp și eficiente a compartimentului de mediu precum și măsurilor de atenuare, PMM se bazează pe evaluarea de mediu cu privire la existența, rolul, precum și capacitatea unităților de mediu din teritoriu agenții sau la nivel de minister. În caz de necesitate, PMM recomandă înființarea sau extinderea astfel de unități, precum și instruirea personalului, pentru a asigura implementarea recomandărilor EIM. În mod specific, PMM oferă o descriere specifică a aranjamentelor instituționale – cine este responsabil pentru efectuarea măsurilor de atenuare/minimalizare și monitorizare (de exemplu, pentru funcționare, supraveghere, executare, monitorizarea implementării, acțiuni de remediere, de finanțare, de raportare, precum și instruirea personalului). Pentru a întări capacitatea managementului de mediu în cadrul agențiilor responsabile pentru implementare, majoritatea PMM acoperă unul sau mai multe dintre următoarele subiecte: (a) programe de asistență tehnică, (b) achiziții de echipamente și consumabile, și (c) schimbări organizaționale.

Programul de implementare și estimare a costurilor. Pentru toate cele trei aspecte (de atenuare a riscurilor, de monitorizare, precum și dezvoltarea capacităților), PMM oferă (a) un program/calendar de implementare a măsurilor, care trebuie să fie îndeplinit ca parte a subproiectului, arătând etapele și coordonarea cu planurile generale de implementare a proiectului; și (b) estimările de costuri financiare și periodicitatea cheltuielilor, precum și sursele de fonduri pentru implementarea PMM. Aceste cifre vor fi, de asemenea, integrate în tabelele costului total al Sub-proiectului.

Integrarea PMM în Sub-proiect. Decizia beneficiarului de a implementa Sub-proiectul, precum și decizia Băncii de a sprijini aceasta, presupun că PMM va fi executat în mod eficient. Prin urmare, Banca cere ca planul PMM să fie specific și detaliat în descrierea măsurilor individuale de atenuare și monitorizare a riscurilor, precum și repartizarea responsabilităților instituționale și să fie integrat în planificarea generală a subproiectului, design, buget și implementare a acestuia. O astfel de integrare se realizează prin elaborarea PMM în cadrul subproiectului, astfel încât el să poată fi finanțat și supravegheat împreună cu alte componente ale subproiectului aprobat.

Sursă: OP 4.01 *Evaluarea de Mediu*

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/EXTPOLICIES/EXTOPMANUAL>

Partea 3. Formatul Planului de Management de Mediu

Perioada	Impactul asupra mediului	Măsurile de minimalizare a riscurilor	Costul		Responsabilitatea instituțională		Remarcă
			Instalare	Funcționare	Instalare	Funcționare	
Construcția	• • •	• • •					
Operarea	• • •	• • •					
Lichidarea	• • •	• • •					

Beneficiar: _____ **Semnătura:** _____ **Data:** _____

Partea 4. Formatul Planului de monitorizare de mediu

Perioada	Care parametrii se vor monitoriza?	Unde se vor monitoriza parametrii?	Cum se va monitoriza parametrii?	Cînd se vor monitoriza parametrii?	De ce se începe monitorizarea?	Costul		Responsabilitatea instituțională	
						Instalare	Funcționare	Instalare	Funcționare
Proiectarea									
Construcția									
Operarea									
Lichidarea									

Beneficiar: _____ **Semnătura:** _____ **Data:** _____

Anexa D. Lista de verificare a Planului de Management de Mediu pentru subproiectele de construcție și reconstrucție de scară mică

Partea 1. Informația de proiect

Cadrul instituțional și administrativ				
Țara				
Denumirea sub-proiectului				
Scopul sub-proiectului și activitatea				
Aranjamentele instituționale (Nume și contacte)	Banca Mondială (Liderul echipei de proiect)	Managementul proiectului	Partenerul local și/sau beneficiarul (destinatarul)	
Aranjamentele de implementare (Nume și contacte)	Supravegherea	Supravegherea din partea partenerului sau beneficiarului	Supravegherea inspecțiilor locale	Contractor
Descrierea locului				
Denumirea locului				
Descrierea locației	Anexa 1: Harta locului []Da sau []Nu			
Proprietarul terenului				
Descrierea geografică				
Cadrul legal				
Documente legale aplicabile activităților preconizate în cadrul sub-proiectului (autorizații, avize, permise, contracte etc.)				
Consultări publice				
Identificați când/unde au avut loc consultările publice				
Consolidarea capacităților instituționale				
Va avea loc orice activitate privind consolidarea capacităților instituționale?	[]Nu sau []Da. Dacă Da, Anexa 2 va include Programul consolidării capacităților instituționale			

Beneficiar: _____ **Semnătura:** _____ **Data:** _____

Partea 2. Informația de salvagardare

EVALUARE PROTECȚIEI MEDIULUI/ SOCIALĂ			
Activitățile pe teren vor include / implică oricare din următoarele:	Activitatea	Statut	Referințe suplimentare
	A. Reconstrucția clădirilor	☐ Da ☐ Nu	Vezi Secțiunea B de mai jos
	B. Construcții noi	☐ Da ☐ Nu	Vezi Secțiunea B de mai jos
	C. Sisteme individuale de tratare a apelor uzate	☐ Da ☐ Nu	Vezi Secțiunea C de mai jos
	D. Clădiri istorice și zone	☐ Da ☐ Nu	Vezi Secțiunea D de mai jos
	E. Achiziții de terenuri ¹⁴	☐ Da ☐ Nu	Vezi Secțiunea E de mai jos
	F. Materiale periculoase și toxice ¹⁵	☐ Da ☐ Nu	Vezi Secțiunea F de mai jos
	G. Impacturi asupra pădurilor și ariilor protejate	☐ Da ☐ Nu	Vezi Secțiunea G de mai jos
	H. Manipularea / managementul deșeurilor medicale	☐ Da ☐ Nu	Vezi Secțiunea H de mai jos
	I. Securitatea de trafic și pietoni	☐ Da ☐ Nu	Vezi Secțiunea I de mai jos

ACTIVITATEA	PARAMETRU	FIȘA DE CONTROL A MĂSURILOR DE ATENUARE
A. Condiții generale	Notificarea și siguranța lucrătorilor	(a) Inspecțiile locale în construcții și de mediu și comunitățile au fost înștiințate privind activitățile planificate (b) Publicul a fost înștiințat cu privire la lucrările prin informarea corespunzătoare în mass-media și/sau în locuri publice (inclusiv în locul lucrărilor) (c) Au fost obținute toate permisele și autorizațiile necesare pentru lucrările de construcție / reconstrucție (d) Toate lucrările vor fi efectuate într-o manieră sigură și disciplinat privind reducerea impactului asupra mediului și rezidenților din vecinătate (e) Lucrătorii vor fi conformi bunelor practici internaționale (asigurate și echipate cu căști, măști, mănuși, ochelari de siguranță, centuri de siguranță, cizme ș.a.) (f) Semne speciale corespunzătoare vor informa lucrătorii să respecte regulile și regulamentele-cheie.
B. Activități generale de reconstrucție/construcție	Calitatea aerului	(a) În timpul demolărilor din interior mai sus de primul etaj se folosește toboganul la transportarea materialului demolat. (b) Resturile de demolare se păstrează în zonă controlată și se stropesc cu apă pentru a reduce praful de moloz (c) În timpul forajului pneumatic / distrugere zid se folosesc mijloace contra praf (apă, ecrane etc.) (d) Mediul înconjurător, terenul adiacent (drumuri, poteci) este liber de moloz, pentru a minimiza răspândirea prafului (e) Pe terenul de construcție nu va fi nici o ardere deschisă a deșeurilor (f) Pe terenul de construcție nu va fi trafic excesiv de vehicule
	Zgomot, gălăgie	(g) Zgomotul de construcție va fi limitat în timpul stipulat permis/autorizat (h) În timpul lucrărilor motoare, generatoare, compresoare și alte echipamente mecanice trebuie să fie închise și amplasate cât mai departe posibil de zonele rezidențiale
	Calitatea apei	(a) Pe teren vor fi luate măsuri adecvate de combatere a eroziunii și prevenire a înnămolirii obiectelor acvatice, cum ar fi, de exemplu, instalarea obstacolelor din baloturi de paie și/sau obstacole de nisip

¹⁴ Proiectul va susține construirea de clădiri noi doar în cazul când nu este necesară achiziția de terenuri și nu există probleme de relocare; pentru astfel de cazuri, investitorul ar trebui să aibă titlul de proprietate, precum și trebuie să dovedească că terenul la momentul depunerii cererii de finanțare nu este ocupat sau folosit în mod ilegal.

¹⁵ Material toxic/periculos include, și nu se limitează la azbest, vopsele toxice, solvenți de vopsea de plumb, etc.

ACTIVITATEA	PARAMETRU	FIȘA DE CONTROL A MĂSURILOR DE ATENUARE
	Managementul deșeurilor	<p>(a) Vor fi identificate căile și locurile de colectare și depozitare pentru toate tipurile de deșeuri așteptate de la demolare și activitățile de construcție.</p> <p>(b) Deșeurile minerale de construcție și materialul de demolare vor fi separate de deșeuri comune, organice, lichide și chimice prin sortare și depozitate în containere adecvate.</p> <p>(c) Deșeurile de construcție vor fi colectate și eliminate în mod corespunzător de către organizații autorizate</p> <p>(d) Înregistrările de eliminare a deșeurilor vor fi menținute ca dovadă de bună gestionare a deșeurilor.</p> <p>(e) Ori de câte ori este posibil beneficiarul va reutiliza și va recicla materialele adecvate și viabile (cu excepția de azbest)</p>
C. Sisteme individuale de tratare a apelor uzate	Calitatea apei	<p>(a) Metodele de gestionare a deșeurilor sanitare și a apelor uzate trebuie să fie aprobate de către autoritățile locale</p> <p>(b) Înainte de a fi evacuate în apele de recepție, efluenți de la sistemele individuale trebuie să fie tratate în scopul de a corespunde criteriilor minime de calitate stabilite de instrucțiunile naționale privind calitatea efluenților și de tratare a apelor uzate</p> <p>(c) Va fi efectuată monitorizarea sistemelor noi de ape uzate/canalizare</p>
D. Clădiri istorice și zone	Patrimoniul cultural	<p>(a) În cazul în care clădirea are o valoare istorică, desemnată istoric, foarte aproape de un astfel de statut, sau situată într-un cartier istoric desemnat – beneficiarul trebuie să informeze autoritățile locale și să obțină aprobarea/autorizația pentru toate activitățile de construcții, în conformitate cu legislația locală și națională</p> <p>(b) Beneficiarul va asigura că artefact sau alte posibile descoperiri în săpături sau în construcții vor fi notate, documentate, comunicate autorităților locale, lucrările pe șantier fiind stopate sau redirecționate.</p>
E. Achiziții de terenuri	Planul/cadrul de achiziții a terenului	<p>(a) În cazul în care exproprierea de teren nu a fost așteptată și este necesară, sau în cazul în care pierderi de acces la venituri a utilizatorilor legali sau ilegali de terenuri nu au fost așteptate, dar pot să apară, este consultat reprezentantul băncii.</p> <p>(b) Planul/cadrul de achiziții a terenului aprobat (dacă se cere de proiect) va fi implementat.</p>
F. Materiale toxice	Managementul azbestului	<p>(a) În cazul în care azbest se află pe terenul proiectului, marcați în mod clar ca este material periculos</p> <p>(b) Atunci când este posibil, azbestul trebuie ambalat în mod corespunzător și sigilat, pentru a evita pierderi</p> <p>(c) Înainte de mutare (în cazul în care este necesar) materialul de azbest va fi tratat cu un agent de umezire, pentru a reduce praful de azbest</p> <p>(d) Materialul de azbest va fi manipulat și eliminat de către personal calificat și cu experiență</p> <p>(e) În cazul în care materialul de azbest este stocat temporar, deșeurile ar trebui să fie în siguranță, închise în interiorul containerului și marcate în mod corespunzător</p> <p>(f) Azbestul demolat/scos nu va fi reutilizat</p>
	Managementul deșeurilor periculoase/toxice	<p>(a) Stocarea temporară a tuturor substanțelor periculoase sau toxice va fi în siguranță în containere etichetate cu detalii de compoziție, proprietățile și informația privind manipularea</p> <p>(b) Containerul cu substanțe periculoase ar trebui să fie ermetic închis pentru a evita scurgerile</p> <p>(c) Deșeurile sunt transportate de operatorii autorizați și la întreprinderi specializate</p> <p>(d) Vopsele cu ingrediente toxice sau solvenți sau vopsele pe baza de plumb nu vor fi utilizate.</p>
G. Impacturi asupra pădurilor și ariilor protejate	Protecția	<p>(a) Toate habitatele naturale și ariile protejate din vecinătate nu vor fi afectate sau exploatate; pentru tot personalul vor fi strict interzise vânătoarea, exploatarea forestieră sau alte activități dăunătoare.</p> <p>(b) Arborii de dimensiuni mari din apropiere trebuie marcați și îngrijiți pentru a proteja rădăcinile și a evita orice deteriorare a arborilor.</p> <p>(c) Zonele umede adiacente și râulețele de apă vor fi protejate de scurgeri de eroziune și sedimente prin diferite măsuri de reducere a aluviunilor (instalarea obstacolelor din baloturi de paie, fân, garduri, baraje, valuri etc.)</p>

ACTIVITATEA	PARAMETRU	FIȘA DE CONTROL A MĂSURILOR DE ATENUARE
		(d) Nu va fi nici o amenajare ne autorizată pe teritoriul adiacent: gropi de gunoi, cariere sau depozite de deșeuri, mai ales în zonele protejate.
H. Manipularea / managementul deșeurilor medicale	Infrastructura pentru managementul deșeurilor medicale	(a) În conformitate cu reglementările naționale contractantul va asigura că unitățile sanitare nou construite și/sau reconstruite includ suficientă infrastructură pentru manipularea și eliminarea deșeurilor medicale; aceasta include și nu se limitează la: <ul style="list-style-type: none"> ▪ facilități speciale pentru deșeuri de asistență medicală (inclusiv instrumente murdare, dispozitive, și de țesut uman sau lichide), de la eliminarea altor deșeuri, altele; și ▪ facilități adecvate de depozitare pentru deșeuri medicale; și ▪ în cazul în care activitatea include tratamentul bazat pe facilitate, sunt practicate opțiunile adecvate de eliminare a deșeurilor
I. Securitatea de trafic și pietoni	Riscuri directe și indirecte pentru trafic public și pietoni cauzate de activitățile de construcție	(b) În conformitate cu reglementările naționale contractantul va asigura că șantierul de construcție este protejat în mod corespunzător, precum și traficul de construcție este reglementat. Acest lucru include, dar nu se limitează la: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Semnalizarea, semne de avertizare, bariere și indicatori de trafic: terenul va fi vizibil în mod clar și publicul este avertizat de toate pericolele potențiale ▪ Sistem de gestionare a traficului și instruirea personalului, în special pentru acces pe șantier și teritoriul adiacent cu trafic intens. Instalarea pasajelor și amenajarea trecerilor sigure pentru pietoni în cazuri în care traficul de construcție este intersectat. ▪ Ajustarea timpului de lucru la traficul local, de exemplu, evitarea activităților de transport importante, în timpul orelor de vârf etc. ▪ Gestionarea activă a traficului de către personalul instruit și vizibil pe șantier, dacă este necesar pentru trecerea în condiții de siguranță pentru public. ▪ Asigurarea accesului continuu în condiții de siguranță în încăperi, birouri, magazine și reședințe în timpul activităților de renovare, în cazul în care clădirea rămâne deschisă pentru public.

Beneficiar: _____ **Semnătura:** _____ **Data:** _____

Part 3. Modelul Planului de monitorizare de mediu pentru construcții de scară mică și activități de renovare

Etapa	Care parametri se vor monitoriza?	Unde se vor monitoriza parametrii?	Cum se vor monitoriza parametrii?	Cînd se vor monitoriza parametrii? (perioada)	De ce se monitorizează?	Costul	Responsabilitatea instituțională
Proiect	Implementarea îndrumărilor PMM (RECOMANDĂRI)	Proiectare pentru construcție, reconstrucție și adaptare.	Examinarea proiectărilor	Aprobarea prealabilă pentru construcții ca parte a programului de monitorizare a proiectului.	Recomandată conform legislației naționale solicitînd un permis de construcție.	Trebuie să fie parte din proiect	PRIM Proiectant, Contractant
Construcție	Parametrii indicați în permisul de construcție – toate condițiile speciale emise de diferite autorități	Documentația proiectului de bază	O parte din controlul regulat efectuat de Ministerul Mediului și Inspecția în Construcții	În timpul construcțiilor și înainte de eliberarea permisului de funcționare	Controlul regulat stipulat în Lege, sau dacă orice reclamație publică este trimisă Ministerului Mediului sau Inspecția în Construcții.	Inclusă în etapa de construcție, costul contractanților	Inginer supraveghetor, inspectoratul PRIM sau Inspecția în Construcții
	Managementul deșeurilor în construcții (inclusiv celor periculoase)	Documentele justificative pentru deșeuri, care sunt prezentate întreprinderilor comunale competente	O parte din controlul regulat efectuat de Ministerul Mediului și Inspecția în Construcții	După raportarea privind managementul deșeurilor	Sunt necesare în conformitate cu reglementările ce țin de deșeuri	Cheltuieli a Ministerului Mediului și Inspecției în Construcții și costuri joase pentru Contractant	Inginer supraveghetor, inspectoratul PRIM sau Inspecția în Construcții
Operarea	Managementul deșeurilor	În baza documentelor justificative pentru deșeuri, care sunt prezentate Ministerului Mediului	Rapoarte Ministerului Mediului	După raportarea Ministerului Mediului privind managementul deșeurilor	Trebuie să fie monitorizate în conformitate cu regulamentele privind managementul deșeurilor.	Costurile beneficiarului proiectului și Ministerului Mediului	Beneficiarul Proiectului, companie competentă și PRIM

Anexa E. Raport cu privire la consultările privind proiectul CMM cu părțile interesate

Data: 31 martie, 2015
Locul desfășurării: Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Chișinău

Locul desfășurării	Obiectivul	Invitați	Participanți (vezi lista anexată)	Rezumat, concluzii și comentarii
Chișinău, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	De a prezenta Proiectul PRIM și componentele acestuia, inclusiv CMM și procedurile de screening, și solicitarea feedback-ului	Invitații personale nu au fost trimise. Invitația de a participa la consultări a fost transmisă următoarelor instituții: ' Ministerul Educației, Culturii și Cercetării ' Ministerul Mediului ' Inspectoratul Ecologic de Stat ' Institutul de Ecologie și Geografie ' Centrul Național de Mediu (ONG) ' Oficiul Băncii Mondiale în Chișinău	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grosu Igor, Ministerul Educației, director executiv al PRIM 2. Veverita Eugenia, coordonator de proiect al PRIM 3. Jovmir Ludmila, PRIM 4. Railean Vladimir, PRIM 5. Tataru Silvia, PRIM 6. Capcelea A., Banca Mondială 7. Bulimaga C., Institutul de Ecologie și Geografie 8. Mustea M., Centrul Național de Mediu 9. Podoroghin Inga, Ministerul Mediului 10. Popescu Tatiana, Inspectoratul Ecologic de Stat 11. Condrea Iurie, "IGC Construct" SRL, companie de proiectare 12. Grigoras Vitalie, Ministerul Educației 13. Overcenco A., consultant PRIM 	<p>În cadrul întrevederii au fost desfășurate prezentări privind: Proiectul Reforma Învățământului în Moldova și componentele acestuia, (vorbitor Veverita Eugenia), și Cadrul de Management de Mediu și procedurile de screening pentru activitățile propuse ale proiectului (vorbitor Overcenco Aureliu).</p> <p>Participanții au luat parte activă la discuțiile care au fost axate pe procedurile propuse de screening de mediu și lista de verificare, precum și capacitatea implementatorilor PRIM de a desfășura eficient managementul și monitorizarea de mediu pentru subproiecte conform cerințelor naționale și ale BM. După întrevedere, în baza propunerilor participanților, precum și comentariilor primite cu privire la Proiectul PMM, plasat cu două săptămâni înainte pe portalul național de consultări publice (www.particip.gov.md) și pe pagina web a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării (www.edu.gov.md), au fost efectuate corectările relevante atât în textul principal al CMM, cât și în anexe pentru a întruni cerințele părților interesate.</p>

Anexa F. Documentele de referință privind Politicile Operaționale (OP) și Procedurile de Bancă (BP)

OP 4.01 Environmental Assessment

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/9367A2A9D9DAEED38525672C007D0972?OpenDocument>

BP 4.01 Environmental Assessment

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/C4241D657823FD818525672C007D096E?OpenDocument>

OP 4.04 Natural Habitats

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/71432937FA0B753F8525672C007D07AA?OpenDocument>

BP. 4.04 Natural Habitats

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/62B0042EF3FBA64D8525672C007D0773?OpenDocument>

OP 4.09 Pest Management

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/665DA6CA847982168525672C007D07A3?OpenDocument>

OP 4.11 Cultural Property

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/55FA484A98BC2E688525672C005BCBDB?OpenDocument>

OP 4.12 Involuntary Resettlement

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/CA2D01A4D1BDF58085256B19008197F6?OpenDocument>

BP 4.12 Involuntary Resettlement

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/19036F316CAFA52685256B190080B90A?OpenDocument>

OD 4.20 Indigenous Peoples

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/0F7D6F3F04DD70398525672C007D08ED?OpenDocument>

OP 4.36 Forests

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/C972D5438F4D1FB78525672C007D077A?OpenDocument>

BP 4.36 Forests

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/0AE075DC916559D985256C79000BDEF0?OpenDocument>

OP 4.37 Safety of Dams

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/C12766B6C9D109548525672C007D07B9?OpenDocument>

BP 4.37 Safety of Dams

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/D3448207C94C92628525672C007D0733?OpenDocument>

OP 4.76 Tobacco

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/DBE1A283D3BF9D078525672C007D075E?OpenDocument>

OP 7.50 Projects on International Waterways

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/5F511C57E7F3A3DD8525672C007D07A2?OpenDocument>

BP 7.50 Projects on International Waterways

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/47D35C1186367F338525672C007D07AE?OpenDocument>

OP 7.60 Projects in Disputed Areas

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/72CC6840FC533D508525672C007D076B?OpenDocument>

BP 7.60 Projects in Disputed Areas

<http://wbln0018.worldbank.org/Institutional/Manuals/OpManual.nsf/toc2/5DB8B30312AD33108525672C007D0788?OpenDocument>

Anexa G: Lista școlilor de circumscripție care urmează să fie renovate de FISM și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (7 iunie 2017)¹⁶

Nr. d/o	Raionul	Localitatea	Denumirea școlii	Numărul de elevi în instituție la situația din 01 septembrie 2016	Numărul de elevi în instituție la situația din 31 mai 2017	Numărul de elevi transportați și care vin din alte localități	Numărul de elevi cu cerințe educaționale speciale
Lista instituțiilor de învățământ care urmează să fie renovate de FISM							
1	Cimislia	Or. Cimislia	LT Mihai Eminescu	688	680	41	17
2	Ungheni	Or. Ungheni	LT Alexandru Puskin	983	979	107	12
3	Orhei	Or. Orhei	LT Ion Luca Caragiale	1147	1165	37	12
4	Glodeni	Or. Glodeni	LT Vasile Coroban	487	483	6	11
5	Telenesti	Or. Telenesti	LT Mihai Eminescu	642	642	115	20
6	Anenii Noi	Or. Anenii Noi	LT Mihai Eminescu	931	917	155	16
7	Straseni	Or. Strașeni	LT Mihai Eminescu	900	878	205	26
8	Singerei	Sat. Pepeni	LT A. Agapie	839	831	69	28
9	Vulcanesti	Or. Vulcanesti	LT A. Doljenco	810	797	98	8
10	Ialoveni	Or. Ialoveni	LT A. Vartic	770	764	92	12
11	Soroca	Or. Soroca	LT P. Rares	837	832	70	15
12	Hincesti	Sat. Carpineni	LT S. Holban	691	673	56	21
13	Cahul	Sat. Colibasi	LT V. Alecsandri	675	656	67	14
14	Stefan Voda	Or. Stefan Voda	LT Stefan Voda	599	599	175	1
15	Rezina	Or. Rezina	LT Alexandru cel Bun	853	852	105	4
Lista instituțiilor de învățământ care sunt renovate de Ministerul Educației							
1	Nisporeni	Com. Varzaresti	Gimnaziul Alexandru cel Bun	334	332	58	10
2	Cantemir	Com. Gotesti	LT Vasile Pirvan	356	346	180	15
3	Calarasi	Sat. Sipoteni	LT Mihai Eminescu	603	600	76	24
4	Leova	Or. Iargara	LT Lucian Blaga	375	375	42	15
5	Riscani	Or. Costesti	LT S. Lucaci	338	333	78	12
6	Causeni	Sat. Salcuta	LT M. Manole	537	529	186	22
Numărul total al elevilor				14,395	14,263		
În mediu				685 elevi	679 elevi	14.1% din alte localități	2.2% elevi cu CES

¹⁶ Urmează să fie aprobată Finanțarea Adițională, și această listă poate fi revizuită pentru a include școli adiționale